

Luceafărul

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

ÎN SPAȚIUL REALITĂȚII

după cum însuși secretarul general al partidului o spune, anul acesta de a patruzeci aniversării a revoluției de eliberare socială și națională și al celui de-al XIII-lea Congres al partidului a debutat cu bune rezultate în economie. Aceasta este de fapt și sensul major al etapei actuale, aceasta este direcția de fond în care evoluează și dobândește noi argumente ale vieții materiale și spirituale întreaga noastră societate. Constatările de lucru de la C.C. al P.C.R. consacrată analizării activității în industrie și investiții, asigurării măsurilor pentru înlăturarea în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an și mai ales cuvântarea pe care a rostit-o în acest cadru tovarășul Nicolae Ceaușescu relevă un larg și cuprinzător spațiu problematic prin care ne definim într-o nouă stare de efort și inițiativă și îndeosebi într-o nouă calitate a gândirii și acțiunii practice pentru înlăturarea programului elaborat de partid. Un prim aspect care se cere subliniat este acela care atinge însăși sfera democrației și anume spiritul, dialogul permanent pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a consacrat ca stil al muncii politice, întâlnirile frecvente pe care conducătorul partidului și statului nostru le are cu cadrele economice, științifice și culturale pentru ca realitatea și problematica acesteia să constituie așezat permanent reazim al oricărui demers în centrul căruia se situează omul și condiția sa. Acest dialog are căruia virtuți se resimt în tot relief în activitatea economică și socială constituie și metoda de fapt a investițiilor muncii și vieții, modul concret în care o etapă atât de hotărâtoare cum este aceasta de acum se împlinește sub raport economic și social în toate domeniile și sectoarele de activitate.

Un alt aspect este acela al realității înseși și deosebit de adevărat este că patruzeciu în care secretarul general al partidului spune dezbaterii și analizei probleme reale ale actualității, într-un scop în permanență constructiv. „Nu trebuie să rămână nici o problemă nesoluționată, spune, în cadrul consfăturii tovarășul Nicolae Ceaușescu. Răspunsul care trebuie dat este soluționarea problemelor”. Există aici, în această succintă formulare, întregul spațiu de argumente pentru definirea unui adevărat program al gândirii și practicii sociale. Efectul unei atare viziuni se resimte în chiar concepția noastră despre democrație și umanism. Adică în tot ce privește existența și condiția sa, dintr-o perspectivă reală și transformatoare. O spune de fapt însuși secretarul general al partidului: „democrația, umanismul revoluționar presupun grija față de proprietatea obștească, față de interesele poporului, grija de oameni. La fel, spune mai departe, activitatea noastră trebuie să fie propagandă trebuie să fie subordonată sau să-și propună, pe primul plan, să facă totul pentru a ridica nivelul de conștiință revoluționară al maselor.

Văzută și gândită în acest chip și cu argumentele unei astfel de viziuni, viața societății noastre își relevă existența și condiția sa, dintr-un tot armonios care pleacă de la acțiunea politică și până la îndeplinirea exemplară a programului devenirii și edificării noastre pe noi trepte de progres și civilizație. Totul se dezvoltă sub semnul eficienței și rentabilității. Sub acest semn, cuvântarea secretarului general al partidului argumentează marile posibilități de care dispunem și în același timp dezvoltă criteriile unei optime organizări, punind pe primul plan, calitatea, noua calitate a muncii, și, evident, resursele concrete care duc către aceasta și o fac viabilă. Decur de aici în mod cert și concluzii care privește efortul creator și responsabilitatea care revine creației, culturii și artei ca operă de educație morală, politică și socială. Criteriile care prevalează sunt ale patriotizmului creativi și ele țin de însăși datoria talentului, de probitatea și deschiderea acestuia în fața realității, într-o viziune care ne îngrează solidar tuturor împlinirilor și eforturilor acestui timp.

Lucaefărul

Poezia locurilor natale

fenomenu literaturii germane din România a fost receptat ca atare mai ales în ultimii zece ani și dincolo de granițele țării noastre. Simpozioane, întâlniri de scriitori, articole și studii în presă, cărți, au creat premise pentru o cunoaștere mai bună a acestei literaturi, a tradițiilor ei cît și a actualității ei actuale. Literatura germană de la noi nu mai prezintă astăzi pe harta literară o pată albă. Informațiile despre ea s-au înmulțit și se poate constata un interes crescînd pentru această poezie, mai ales în țările germanofone, în R.D.G. și R.F.G., în Austria și Elveția. În R.F.G. revista „Olms Presse” Hildesheim/New York are o contribuție deosebită în acest sens. Aici apare începînd din 1974 sub îngrijirea lui Alexander Ritter din Itzehoe colecția „Literatura germană contemporană din străinătate” („Auslandsdeutsche Literatur der Gegenwart”), în care după volumul de deschidere „Stiri din Cazaștan. Poezie germană în Uniunea Sovietică” („Nachrichten aus Kasachstan. Deutsche Dichtung in der Sowjetunion”) își face apariția — în 1976 — ca al doilea volum „Stiri din România”, o antologie de poezie și proză germană din țara noastră, editată și comentată de romanistul Heinrich Stiehler, cunoscut și prin studiile sale referitoare la opera unor personalități literare cum sînt O.W. Cisek, Paul Celan sau Panait Istrati. În colecția mai sus menționată a editurii Olms Presse au mai văzut lumina tiparului în ultimii ani volume referitoare la literatura germană din Alsatia/Franța, Tirolul de sud/Italia, din S.U.A., Canada și Ungaria, din Belgia, Israel și Luxemburg. Făcînd excepție de la procedeele de editare de pînă acum în toamna anului curent a apărut în cadrul aceleiași colecții pentru prima dată o carte, care atrage atenția asupra unui sinurz reprezentant al literaturii germane din străinătate: Sub titlul „Șoapă pietrelor” (Stein-

-Februarie- - fotografie de Paul Agorici

Gînd de pace

Un copil din vecini, de cinci ani, a sunat la ușa apartamentului în care locuiesc, aducîndu-mi o jucărie din plastic, un buchet de garoafe. Și deodată, casa mi s-a luminat de zîmbetul pur al copilului, și deodată mi s-a părut că, prin cele două flori roșii, strălucesc în ochii lui două stele în mințile sale însăși planeta pe care viețuim. Iată, mi-am zis, cînd un copil este învățat să dăruiască flori unui adult, zău că merită să trăiești pe pămînt!

Pentru o clipă am uitat că — fără a fi întrebat — cei care stăpînesc secretul apocalipsului atomic mi-au hărăzit (cum au hărăzit tuturor celor patru miliarde de locuitori ai Terrei, inclusiv lor înșiși) și posibilitatea de a muri într-o secundă de cîteva sute de ori, de parcă o singură dată n-ar fi suficient! Tot pentru o clipă m-am eliberat de gîndul-cosmar că existăm pe-o planetă pe care, dacă raținea nu va triumfa, irăzuim ar putea s-o transforme, instantaneu, într-un desert, într-o stăpînire printre celelalte stele din univers.

Poporul român, în milenara sa existență, a fost înțelegător de partea păcii și a tratativelor între beligeranți. Astăzi, România socialistă, prin politica partidului nostru, a secretarului său general, a devenit un port-drapeu al luptei pentru pace și dezarmare, pentru înțelegerea între popoare.

Trăim într-o țară care are adine înrădăcinată vocația construcției, nu a distrugerii și autodistrugerii. În această țară, copilul ni-l creștem frumos — în cultul muncii, al dreptății și al respectului față de cei mai în vîrstă. Învățăm de mici să iubesc florile și să le știe oferi.

Iar florile le vrem vii și prospere, nu prefăcute în cenușă odată cu cei care le oferă și cu cei care le primesc!

Dim. Rachici

Eduard Schneider
Continuare în pag. a 11-a

In pagina a 3-a
● Fondul principal al culturii române ● Interviu cu Eugen Todoran

TINERȚEA CLASICILOR

Din nou despre Sadoveanu

In Sadoveanu. Distanța înțeleptului bu luma. (Ed. Albatros, 1982). Monica Spiridon ne atrage de la început în intimitățile procedurii sale metodologice, înrîurite de ipotezele teoriei recepției: va pune în fața operei lui Sadoveanu cîteva „oglinzi” noi, menite să releve cititorului unele din secretele gândirii și artei sadoveniene. Aceste oglinzi se numesc paideia, retorica, hermeneia aplicate pe rînd, dar întruînse să impună și să verifice aceeași imagine: a unui Sadoveanu, filosof, dar îndeosebi pedagog, înfrîundu-și cititorul, totodată educîndu-l într-o înțelepciune veche, multimilenară.

Doi aspecte ale acestei cărți se cer evidențiate cu preponderanță: pe de o parte, ni se recomandă ca o inspirată sinteză personală a metodologilor din critica actuală, una din cele mai izbitute lucrări compuse la noi sub o asemenea înrîurire; pe de altă parte, cartea ne apare, tot ca o sinteză a exegezelor postbelice despre opera lui Sadoveanu. Autoarea subscrice, mai întîi, la ideea unui Sadoveanu-autor liric sau „de eursă cărturărească”, susținută și de Nicolae Manolescu (Sadoveanu sau utopia cărții) și dezvoltată cu bune instrumente de Monica Spiridon în capitolul „Ticul ascuns al imaginii din ogîndă. Reia, apoi, o idee răspîndită în ultima vreme, referitoare la concepția sadoveniă asupra universului — (și definită astfel de Al. Paleologu): „Sadoveanu vede în natură dinamica elementelor, înfinia pulsație generatoare și dezvoltare a vieții universale”. În treacăt, faptul a mai fost semnalat și de M. Tomuș, Mihai Ungheanu, Marin Mincu sau, mai recent, de Ion

Viad). În interpretarea guloare, însă, concepția sadoveniă e însoțită și de o artă a persuasiunii, care poate fi, am văzut, cînd paideia, cînd retorica, dar îndeosebi hermeneia, hermeneuică ca fiind la Sadoveanu un principiu al cunoașterii dar și al existenței în autorevelare. „În regimul existențial, viața și interpretare coincid; mai precis, interpretarea este unul din principiile constitutive ale lumii”. Prin aceasta, marele scriitor tinde să depășească modernă scindare dintre cunoaștere și existență, redescoperind o cale de a le concilia, de a reintegra spiritul în realitatea existențială: „Tehnica hermeneuică răspunde unei așteptări de mult pierdute a umanității, de a tăia o cale de acces direct, nemediat rațional și discursiv, spre esență”.

Ne vom referi în continuare la cîteva probleme pe care ni le sugerează în plus lucrarea Monicăi Spiridon, în afara celor pe care le demostrează cu multa rigoare critică. E demn de remarcă de pildă, că războiul extinzător exemplificărilor de la Baltagul, Creanga de sar și la alte opere sadoveniene ca: Nunta domniței Ruxandra, Nicora Potcovă, Impăria apelor, Valea Frumoasei, Poveștile de la Bradu Strîmb, Soarele în bălta, Fantezii sărăcine, Țara de dincolo de mare, Noaptea de Sânziene, Zodia Cănelorului, Frații Jerei, Anii de ucenicie, Hanu Anuței etc. și ne întrebăm dacă nu putea fi extins încă mai mult. Căci, trebuie spus, propunînd această viziune asupra lui Sadoveanu, critica mai nouă se limitează să exemplifice cu opera de materialitate a scriitorului cînd se presupune că autorul ar ajunge la o concepție vastă, coerentă și sistematică. Rămîne însă în afara discuției o mare parte din creația sadoveniă de tinerețe, care însumează nu două-trei, ci zeci de cărți (găzduțeci, pînă în 1973, după statistica lui Pompiliu Marcea). Or, ultimele cercetări tind să afișe sau tacit să excludă din sfera artistice tendințelor sadoveniene o mare cantitate din opera sa, ceea ce nu poate rămîne fără consecințe asupra înțelegerii totale a acestui mare scriitor. Explicația prin trecerea bruscă de la o viziune la alta care s-a anuleze sensul unei activități literare atît de întinse nu poate fi suficientă. Preocuparea opinia e dictată de rezervele față de interpretările mai vechi ce nîzau pe romantismul și semănătorismul scriitorului, apoi față de semănătorismul în sine ca direcție ideologică. Un paradox ne sare însă în ochi: observînd o întoarcere a scriitorului spre înțelepciunea veche multimilenară a poporului, reflectată și-n folclor (vezi relația dintre Miorita și Baltagul, convîngător dovedită de Monica Spiridon) noi încrepeți ai lui Sadoveanu repudiază tendințele semănătoriste care aveau ca principal obiectiv în program tot întoarcerea la cultura populară. De aici însă se poate trage o învățătură: dacă eliminăm firesțile idiosincrazii, provocate de excesele ideologice ale curentului de la începutul veacului, vedem că între primele și ultimele opere ale scriitorului se poate depista un fir de continuitate, consistînd tocmai în această pre-dilectie pentru structurile arhaice și pentru cultura populară, inclusiv pentru natură, o permanență a operei lui Sadoveanu. Că Sadoveanu are o evoluție unică spre o grandioasă concepție universalistă, nu schimbă datele empirice ale problemei. O carte ca Neptide de Sioziene, care alternează între conflictul natură-civilizație și o proiectie magică a Cosmoului, pe toate sugera o asemenea trecere, fără asperități și salturi radicale de la semănătorismul tinereții la universalismul maturității.

Ne întrebăm, apoi, în altă ordine de idei, dacă trebuie să interpretăm personajul Kesarion Breb chîrn în litera afirmatiilor din introducere (ale profesorului Stamatin) deslîșite cele mai programatic dintre eroii sadoveniini. O privim mai detașat ne relevă în Breb un personaj sintetic

Marian Vasile
Continuare în pag. a 10-a

In pagina a 12-a
ZALMOXIS,
ucenicii săi și claustrarea de Constantin Daniel

Virtuțile erudiției

„Pe urmele lui Vasile Pârvan”

de la începutul afirmării, personalitatea lui Vasile Pârvan conținea, anunțînd un drum de excepție ce avea să se confunde cu destinul dramatic al culturii românești. Privită de unii cu retinere, amenințată apoi, în altă etapă, să dispară ca o fată moranna în pustiu, ea a cucerit pînă la urmă spiritele celor mulți, luminîndu-le cu puterea unui simbol moralizator. Biruința era urmarea firească nu atât a venerației nemăsurate a celor care au stat în preajma savantului, înălțîndu-l personalității sale, tot mai seducătoare cu fiecare contribuție adusă la cunoașterea sa, o cunoaștere ce se anunța a fi dintre cele mai grele. O încercase mai întîi chiar V. Pârvan într-un efort de autodefinire care-l făcea să vadă în sufletul său „unele ale aux cent ports”. Cum să te apropie de mijlocul și pe calea cea mai bună? Ceea ce istoricul scootise un exercițiu dificil și necesar a revenit astfel în seama urmașilor ca o datorie inevitabilă a cercetării.

Fără a pierde din atenție sugestiile anterioare, datorate lui G. Călinescu, Al. Buzoianu, T. Vianu, N. Iorga ș.a., faptul a dobîndit premise însemnate mai ales în vremea din urmă, pe măsură ce au căpătat viață piesele susceptibile să slujească unei explorări sistematice, întemeiată pe restituirea integrală a operei dar și a documentelor de viață ale autorului, pe elaborarea instrumentarului de lucru și, în consens, pe adîncirea interpretării. Fiecare din aceste direcții a fost ilustrată pînă acum, dînd curs unui „program” aproape individual asumat, de contribuțiile substanțiale ale lui Alexandru Zub (Correspondență și acie, 1973; V. Pârvan, Epigoni literari, 1974; V. Pârvan, Bibliografie, 1975; V. Pârvan, Scrieri, 1981) care adaugă acum încă o contribuție, una ce îndeamnă la o călătorie „pe urmele” lui Vasile Pârvan. Ea promite însă din capul locului altceva decît un obișnuit

itinerariu turistic, seducător pentru oricine, ilustrînd de fapt încă un mod de a sonda biografia lui V. Pârvan, dar și de a-i adînci studiul opereii.

Fiindcă după cum există mai multe feluri de călătorii, există mai multe moduri de a desluși din perspectiva analizei sensul călătoriei. Autorul ne previne asupra acestui fapt, justificînd o opțiune metodologică ce pornește în chip firesc de la însuși deosebite ale personalității în cauză. O mărturisire de a sta străduie mai ales în atenția lui Al. Zub și, nu fără tîlc, ea se așază la începutul cărții, atrăgînd luare aminte asupra unei idei călăuzitoare a demersului de față. „Sunt apăsător — nota Vasile Pârvan în 1923 — de intristare de a nu putea da hotărîrăciile mele în lume”, trădîndu-și sufletul frîmțat de întrebările răscolitoare ale existenței. Cum să le găsești un răspuns fără o largă perspectivă în spațiu și timp, prin atîta tencuială ale cunoașterii?

Drumul istoricului de vocație nu ocolește astfel tot ceea ce poate lumina înțelegerea experienței trecutului, în totalitatea sa. A subsuma acestei înțelegeri rigorile stricte ale profesiunii dar și tentațiile artei, ale muzicii sau picturii, fără a ține seama de hotarele despărțitoare dintre domenii — iată tînta sa supremă, capabilă să-l conducă spre sensul vieții și al duratei. „Ce e în definitiv istoria, precizează Al. Zub, decît o călătorie în timp sau, mai bine zis, o serie nesfîrșită de călătorii, mereu reitrate, cu scopul de a decela liniile de forță ale dezvoltării societăților umane?” (p. 230). Este modul de călătorie care s-a potrivit cel mai bine lui Vasile Pârvan și, evocîndu-l pe acesta, Al. Zub a străbătut o cale relevantă pentru viața și gîndurile despre viață ale istoricului, așa cum se înțeleg ele în lumea ideilor și formelor istorice, în lumea muzicii sau în universul formelor plastice.

Dar istoricul nu a fost, desigur, un călător numai în lumea imaginării a stîlțelor și arțelor, ci, deopotrivă, un călător în lumea reală, planurile nefînd cîtuși de puțin disjuncte. Ele se întîlnesc în personalitatea lui V. Pârvan prin aceeași sete organică de cunoaștere care i-a disciplinat mereu energiile. De această legătură a ținut seama Al. Zub în refacerea călătoriei savantului în lumea concretă, înțelșă ca o cale de acces spre înțelegerea „lunii transformate în memorii”, așa după cum pentru Vasile Pârvan călătoria în spațiu a fost și o călătorie în timp (p. 151).

Pârvan nu a avut vocația voiajului în sens bulevardarian asupra căruia atrage atenția autorul. Ceea ce nu înțelegem este însă că al nu a fost un neudenit călător ale cărui itinerarii le refacă în chip deslușit Al. Zub, sugerînd după o expresie întrebîntată de Pârvan însuși, ipostaza de „perfect vagabond” a istoricului. Autorul are în vedere astfel peregrinările scolare ale lui Vasile Pârvan, provocate de evoluția sa formativă în „blînda, melancolică și contemplativă” Moldoia la care s-au adăugat apoi călătoriile în Transilvania, scotite de el în ajunul Unirii „cel mai bun curs de geografie națională”. Dar mai ales călătoriile la studii în străinătate, în spațiul german sau italian. S-au mai adăugat cu timpul, călătoriile determinate de profesia de arheolog

Ștefan Lemny

Continuare în pag. a 10-a

*) Al. Zub: Pe urmele lui Vasile Pârvan, Editura Sport-Turism, 1983, 383 p.

CONTEMPORANII NOȘTRI

Printre enigme și tentații

antreba ce e nou în ultima carte a lui Platon Pardău a devenit o chestiune uzuală în cazul acestui profesionist al surprizei. În Tentații, sochează, de două ori, posturile implicărilor arhaice, din care prezent în toate, dar nerelevat în nimic, și natorator egoist, prizonier al persoanei întîi (și al propriei experiențe!), autorul alege, după un subit compromis cu logica, exact terțul exclus. Am încercat, din pură curiozitate, o numărătoare a master-ului, fără a fi înșelă, iluzia unui calcul fără greș. Puterea prozatorului de a le schimba e atît de evidentă, resursele lui actoricești sînt, iarăși, atît de îmbelșugate, încît orice înșiruire e provizorie. Tentativa merită totuși să fie făcută fie și numai pentru a distinge cum acată azi inventivitatea romantică, desuet cu antențe, în stilul „belle epoque”. „La cincizeci de ani — spune el rotunjit — un examen fizionomic — inginerul nostru constituie intruparea echilibrului și a lucidității [...]: sexualitate normală, gîndire normală, reacții normale: instincte care funcționează ceas și-și primesc rațional ceea ce este loe”. O atare ipostază creează imediat terenul de manifestare a psihiatruului cu intenții preventive și scrupul curativ. În locul unor scene de viață, al romanului în acțiune, acesta dă protocoale explicații, scoțînd ca astfel cititorul însuși va fi mai distanțat de evenimentele și ferit de... nevrozare (!). Dubul nebănuit al psihanalistului e însă cenzorul propriii teorii. Motivațiile respectivelor („Imi țin cu palma gura ca să nu vorbesc și-mi leg mîna, ca să nu scriu”) au darul de a pune pe gînduri, mai ales dacă le așezăm imediat alături cu alte pagini din care se iese un voluptuos al „faptelor adiacente”. Proteu incurabil, scriitorul (sau un posibil substitut fictiv al acestuia care-l imprimă călătoria și ticurile) se mai prezintă drept un iluminat, prins de uluitoare considerații fizionomice, notate savant, cu amuzamentul reser al unui Baltusășiu, apoi drept regizor meticulos și bibliograf fantezist, confesor („În urechea căruia se spovedesc eroii”) și spovedit — ce-și pune obsesiv problema sincerității, procesiunea multicoloră a măștilor putînd continua la nesfîrșit. Insumate, dau ele însă o fizionomie? Se

Ioan Adam
Continuare în pag. a 11-a

*) Platon Pardău: „Tentații”, Editura „Eminecscu”, 1983.

erau săpătescotez înși, dacă nu-l puneam la socoteală și pe cerșetorul cu picior de lemn care, scriindu-se într-un baston, dădea tîrcoale apruții și pindeau clipea cînd se va deschide ușa închisori din Brăila, ca să-și ia în primire radele sfîrșite...

povestire de FĂNUȘ NEAGU

de lemn pe o înălțime în social unii și în nemuritoare stăruie cu unchi.

— Oho, îl întrebuse tînărul care purta o bluză neagră, cu o multime de buzunări false, noi sintem mai dulci, ne numim, în ordine? Martie, Aprilie, Mai.

— Bluză neagră, se încurcă bătrînul, orice puiașdru care se oisă beteală, dimineața, într-o zi de octombrie, cum e asta de azi, oină la cinci după-amiaza se însoară cu o țîră. Foarte intimă, declarată, nu-l așa, domnul meu? se întoarce el spre Vajoga, cu botul ascuțit și-un licăr de răzbușare în orivirile curtoase.

— El, îl întrebă Vajoga de bătrîn, pătruns de-o neașteptată undă de enervare, m-ai tras la rîndea, ce lemn crezi că pot să făduiesc pietri?

— Numai femeile se pricep să fixeze pretul unui bărbat. Noi avem alte vicii. Mai înșeșate ca ale lor. Noi ne frecăm de ele și turbăm ca vîrsatul de vin.

— Dumneae ce viciu ai?

— Îmi iubesc frațele ca pe lumina ochilor. Nu pe asta de care-l aștept să iasă. P-ăia! Fîlindă am și un frate erou. Înmortinat în Dumbrava Sibului, lîngă cel mai mare bread din Carpați. Erou.

— Ce te-a murit?

— Pe ce murit de front, nu! I-a dat foc vesta, în pat, și-a ars tot. Gelezie. Mulțea era din Săliște, i-a dat foc și s-a împuscat. Ea, domnule, am făcut de toate-n viața mea, dar nu m-am pătat cu vreo crimă. Sint grădinar și filozof carmășer.

— Dacă n-are bani să-mi dea căteu-ăla de pion. Am patru necozi și pe-nu vînzat niciodată așa ceva. Dăți-mi-l și vă spun ce poveste minunată văd eu în fiecare omîvîră în Munții Bătrîni. De șase ani și acolo, cînd se topește mîntul zăpezii.

— Vreai, se levă Ozana.

— Vajoga?

— Nu-mi vine să-mi scrie în mîni. Într-o zi, pe vremea cînd mă așteptam să mă duc la muncă, am văzut în fața mea un bătrîn cu un picior de lemn și un baston în mînă. El mă privea cu o privire înțelegătoare și mi-a spus: „Bătrînule, tu ești un om bun și un om de încredere. Dacă ai ceva de lucru, mă sună în ziua de mâine.”

— Domnule Vajoga, scrieți-mi la.

— Bătrînule, rîdeau de mine și de bătrînul meu. Într-o zi, cînd mă așteptam să mă duc la muncă, am văzut în fața mea un bătrîn cu un picior de lemn și un baston în mînă. El mă privea cu o privire înțelegătoare și mi-a spus: „Bătrînule, tu ești un om bun și un om de încredere. Dacă ai ceva de lucru, mă sună în ziua de mâine.”

— Domnule, dar te strecozi cu ticloșile, tipul-tîpîl, ca vîlcea la cotel, strigă, indignat, Ianuarie Cășuneanu.

Ieși în stradă rîzînd și stringînd la piept un căteuș doțofan de plus galben. (Mai tîrziu, Mircea Vajoga, care-o privea năuc, avea să afle că restul căteușului era să-l ascundă lîngă deșeurile înelar de la mîna stîngă, cîrî fusese amutat în urma unei deserații). Era blondă, cu o răul pîntănat lîns și virit pe jumătate în capisonul mantoului și rîdea gîlîit, trădînd o sînatate zdrăvănită, în timp ce nasul drept, cu nările palpitînd, parea să caute în umezeala acelei zile de octombrie doar surzutele de aer umed și dens — aerul lînsit de povețe proaspete, ridicat din pragurile viguroase ale Dâmrii de jos, aerul luntrilor transportînd soldați și porumb, aerul unei mese bune.

— Vreai, se levă Ozana.

— Vajoga?

— Nu-mi vine să-mi scrie în mîni. Într-o zi, pe vremea cînd mă așteptam să mă duc la muncă, am văzut în fața mea un bătrîn cu un picior de lemn și un baston în mînă. El mă privea cu o privire înțelegătoare și mi-a spus: „Bătrînule, tu ești un om bun și un om de încredere. Dacă ai ceva de lucru, mă sună în ziua de mâine.”

— Domnule Vajoga, scrieți-mi la.

— Bătrînule, rîdeau de mine și de bătrînul meu. Într-o zi, cînd mă așteptam să mă duc la muncă, am văzut în fața mea un bătrîn cu un picior de lemn și un baston în mînă. El mă privea cu o privire înțelegătoare și mi-a spus: „Bătrînule, tu ești un om bun și un om de încredere. Dacă ai ceva de lucru, mă sună în ziua de mâine.”

— Domnule, dar te strecozi cu ticloșile, tipul-tîpîl, ca vîlcea la cotel, strigă, indignat, Ianuarie Cășuneanu.

— Crede că mint, îl lămurii cerșetorul, calm. Domnul Pan Domnita cioplește cinci femei și le dă, la probă, marinari, Flîndă sus, în Munții Bătrîni, pe Lacul de cristal, plusje merou o corabie. De lemn și de cristal. Din cinci fete numai una se nimereste să fie vie și adevărată. După ce fătă-l satură pe marinari, Domnul Pan Domnita o la de braț și dispore cu ea. Anul viitor se întoarce mai tînăr și mai schilvit.

— Domnule, dar te strecozi cu ticloșile, tipul-tîpîl, ca vîlcea la cotel, strigă, indignat, Ianuarie Cășuneanu.

fel anume. Să fii în mîni în noaptea de Anul Nou. Atunci scoatem corabia de pe Lacul de cristal și ne dăm drumul pe pîrtie dină în orașul Sinaia. Ajunsem acolo, zice, fix la ora 12 și blocăm șoseaua spre Predeal.

— Pentru ce? întrebă Ozana.

— Vreai, se levă Ozana.

— Vajoga?

— Nu-mi vine să-mi scrie în mîni. Într-o zi, pe vremea cînd mă așteptam să mă duc la muncă, am văzut în fața mea un bătrîn cu un picior de lemn și un baston în mînă. El mă privea cu o privire înțelegătoare și mi-a spus: „Bătrînule, tu ești un om bun și un om de încredere. Dacă ai ceva de lucru, mă sună în ziua de mâine.”

— Domnule Vajoga, scrieți-mi la.

— Bătrînule, rîdeau de mine și de bătrînul meu. Într-o zi, cînd mă așteptam să mă duc la muncă, am văzut în fața mea un bătrîn cu un picior de lemn și un baston în mînă. El mă privea cu o privire înțelegătoare și mi-a spus: „Bătrînule, tu ești un om bun și un om de încredere. Dacă ai ceva de lucru, mă sună în ziua de mâine.”

— Domnule, dar te strecozi cu ticloșile, tipul-tîpîl, ca vîlcea la cotel, strigă, indignat, Ianuarie Cășuneanu.

— Crede că mint, îl lămurii cerșetorul, calm. Domnul Pan Domnita cioplește cinci femei și le dă, la probă, marinari, Flîndă sus, în Munții Bătrîni, pe Lacul de cristal, plusje merou o corabie. De lemn și de cristal. Din cinci fete numai una se nimereste să fie vie și adevărată. După ce fătă-l satură pe marinari, Domnul Pan Domnita o la de braț și dispore cu ea. Anul viitor se întoarce mai tînăr și mai schilvit.

se bucură de respect numai prezentul: briza-direcțor, ne care foarte rar îl zărește cineva la față, bani și cambuza de alimente. E vorba, bineînțeles, de-un respect de rutină, lîmbește în esență și monoton. Cu o coajă de săpun poți cumpăra cea mai frumoasă dintre delușe.

— Cred că dumneața erai cea mai frumoasă.

— Vreai, se levă Ozana.

— Vajoga?

— Nu-mi vine să-mi scrie în mîni. Într-o zi, pe vremea cînd mă așteptam să mă duc la muncă, am văzut în fața mea un bătrîn cu un picior de lemn și un baston în mînă. El mă privea cu o privire înțelegătoare și mi-a spus: „Bătrînule, tu ești un om bun și un om de încredere. Dacă ai ceva de lucru, mă sună în ziua de mâine.”

— Domnule Vajoga, scrieți-mi la.

— Bătrînule, rîdeau de mine și de bătrînul meu. Într-o zi, cînd mă așteptam să mă duc la muncă, am văzut în fața mea un bătrîn cu un picior de lemn și un baston în mînă. El mă privea cu o privire înțelegătoare și mi-a spus: „Bătrînule, tu ești un om bun și un om de încredere. Dacă ai ceva de lucru, mă sună în ziua de mâine.”

— Domnule, dar te strecozi cu ticloșile, tipul-tîpîl, ca vîlcea la cotel, strigă, indignat, Ianuarie Cășuneanu.

— Crede că mint, îl lămurii cerșetorul, calm. Domnul Pan Domnita cioplește cinci femei și le dă, la probă, marinari, Flîndă sus, în Munții Bătrîni, pe Lacul de cristal, plusje merou o corabie. De lemn și de cristal. Din cinci fete numai una se nimereste să fie vie și adevărată. După ce fătă-l satură pe marinari, Domnul Pan Domnita o la de braț și dispore cu ea. Anul viitor se întoarce mai tînăr și mai schilvit.

Amuzament

cum, el se juca singur și aparte. Domnule Vajoga, și Ozana se încordă, smucind urechii, vi se întâmplă, ceteodată, să realizați sentimentul brambura? Mie, a pașpea barză mi-a creat sentimentul brambura. E la fel de liliaciu ca și sentimentul Domnului Pan Domnița, sculptorul, când la în milti toponimică de cristal și nu știu cu care arbore să înceapă. Mala, i-am zis, bărbatul tău nu vrea să se-agațe-n discute, îi e frică. În același timp o strigăse și inginerul de la fermă: „Mala, cite lăzi de mazăre am numărat noi doi? 1 283 sau 1 282? „48, 40” s-au pornit să strige-n cor, detinetule, brigăzii și Mala de-abea le-a potolit: „stați, nebunilor, au fost 1 218”, apoi și-a pus mîna streasă la ochi, ca să privească barza planind spre Dunăre, și-a început să ridă, „Ozana, zice, fâ-l semn să se întorcă”. Mala, Portugă, ride zăvi, Făcerea mea e cu nimeni nu știu să ridă ca ea. Domnule Vajoga (Ozana coborî voce pe marginea pahrului), sinteți învățat să primiți vestii proaste?

— Cu asta trebuia să începi, domnișoară. Nu ești expertă în învățuri.

Ozana îl văzu adunându-se cu coatele pe masă, înfrunt mai înainte, de-a-afia. Astfel se împodobește un om cu obidă și dezgust, cu biblicii și retrageri, cu nopti obscene, fiori negri, piedici, opinteli și poate și cu două cregute de moarte. Vajoga vede că ești gata, gol de mingăiește lui și robit al existenței.

— Mala a lăsat acum zece zile.
— Și s-a dus, zise Vajoga, la inginerul ăla cu care numără lăzi.
— Ați înțeles perfect.
— De ce nu mi-a scris nimic? Era o datorie elementară.
— N-am nici cea mai vagă idee. Dar bănuiesc că o oprit-o rușinea. E gravidă.

— El o asculta ostenit și frigid. Ar fi aprins focul și s-ar fi lungit lîngă sobă, să-și încălzească oasele. Pianistul divaga acum pe o temă fără lăcuț: pășiri, toamnă, brumă, streșina pădurii.

— Noi stăm pe malul râului, cum o să trăiască ea fără să mai audă riul?

— Are Dunărea.

— Un riu e al tău, Dunărea te copleșește. Și avu o strîmbătură chinată, încet Ozana ar fi preferat să-l audă tipind. Puternică-n ghimpii ascuțiți, solidă și densă, durerea nu se produse sub osul pieptului, ci în orbitele ochilor și-n pulpele picioarelor. Parcă un fulger necruțător iar fi sorbit lumina din ochi și doi cîini și-ar fi înfipt colții în carnea lui.

— Domnule Vajoga, spuse Ozana, îmi permițteți să mă retrag?
— El răspunde altceva.
— Deci jocul s-a jucat singur și eu sint ponositul încornorat de la poarta închisori. Cit fac plata, mă servește o pierică. Rivallitate peste flutur, ehe.

— Seosea portmoneul și dintr-odată față i se desosea.
— Domnișoară Ozana, îți place nepus să glumesti, nu-i așa?
— În imprevizibil ca asta de azi, nu.

— Atunci cum să-mi explic că în locul frunzelor de stejar pe care le-ai fărîmat între degete au apărut frunze de lămii verzi? O sută, o frunză de lămii, încă o sută, încă o frunză de lămii. Pofim, cercetează, te mint?

— Fantastic, domnule Vajoga, sinteți un vrăjitor. Dacă-mi le mie, n-am mai simțit miros de lămii de-o vesnicie.

— Ia-le pe toate. Și mai fă, te rog, și asta. Tăcîni, rupt din sale deasupra genunchilor, Incuierilor servietei-diplomat și puse pe masă, cu mîna tremurînd, un colier. Perlele scăpărau imboboci de vîșn nîrguit. Fiecare bob, bușuroș ca de-o logodnă de apropierea celuiilalt, etala o-năntuire de explozii: roșu carnal, roșu corupt, roșu levesos din petalele ciclamei, roșu adulentului bolnav, roșu speriat din obrazul adolescentului roșu cabotîn din obrazul clovnului și toate, păreau și ele două crizanteme, dar seose dezonorant: fructiera de sticlă albastură și pierlicie.

— Ce! Inseși, zimbi Vajoga, știu și ei să facă daruri.
— A fost al Malei Portugal?
— La proces. Mala a susținut că acest colier l-a scăpat în Dunăre. L-a găsit cusut în căptușeala căcuții mele, e al meu.

— Si, luînd rigiditatea ei drept încapătinare, — Nu te măcina în gânduri searabe. Morala și religia dumitale să fie mereu ce-a de-a-dozăceca barză. A pașpea îmi rămîne mie. Aleste tot ceon ce ti se ofera.

— Aleg, și va urma ce? Intrebă Ozana, cu bărbia rezemată-n pumnii. Zimbelul ei, lătat cu dinții să n-ajungă-nțreg în obraji, calm, irocnic, stătea la îndoaială într-o răscurce de drumuri: abandon, protejare în miresmele norocului sau răzvrătire, dispreț, refuz? El bine, vorbii ea rar, risipind încordarea, legați-mi-lă dumnevoastră la git, și să ne trăim sălbăciunile.

Vajoga ocoli masa, traversînd umbrele pe care luminarea, arzînd moacîn în gîtul sticlei, le azvîștea în plase și niste nesărit incostistenți și potrivî darul acceptat pe gîtul lung ca o pierdere vizantă, încercînd și o mingiere pe cerceii ca doi stropi de lapovită. Cînd să se întorcă la loc, descoperi că în scaunul lui se adăra un bătrîn mic și palid, cu tărăcuța roșundă ca un câmpul pe care l-a lăsat zdrăvan de pămînt, spre să-l înmuia mîzgul. Purta o haină de piele albă, beretă kaki, cămașă de poplin, cravată desenată cu pensula și, la butonieră, o crizantemă violetă, frumos lăminată de picăturile ploii. Cercănele ca niște potire, adicî și presărate în cu pulbere de sidet amestecată în ioc, păreau și ele două crizanteme, dar seose dezbite de aiă care-i împodobe pieptul, lăsau impresia de fieri carnivore, pedepșite, doare și lacome, fiindcă adunau în centrul lor doi ochi descărnați de pofte impulsive, tristi, lunatici, traversali lute de o anumît zvicnet, poate de năsturea nepotrîită a unui gînd ostil lumii întregi, roprîmînt într-o clipă de concentrare densă în orbite a unei otrăvi și mai puternice: spaima și beția ca a pariat cu Necunoscutul fictiv și că va ciștiga. Tinea în brațe un picior de lemn cu spătar.

— Ce cauți aici? Intrebă, iritat, Vajoga.
— Circuma, domnule Vajoga, e o iarbă pe gustul tuilor carei.
— Circuma, dar nu și masa mea. Sterge-o!
— Sint Domnul Pan Domnița, zise bătrînul. Culegătorul de omături. Trage-mi numele adinc pe nări, mîroase a cuișoare.

— În luna tremurată a luminării, chipul lui Vajoga se schimbă dintr-odată în reprezentarea în aramă veche a melodiei ce se transformă, treptat, sub miinile pianistului, în suier de vînt rostogolind ciulini.

Am venit, anunță Domnul Pan Domnița, cu două luni și jumătate mai devreme, ca să-l lucrez cerșetorului Tudor Bucăciță, din piciorul ăsta de lemn scump, o femeie.

— Dumnevoastră o să-mi luați tiparul? Intrebă Ozana.
— Nu, n-am darul ăsta. Eu pot învia lemnul, incoeri, alt. Tiparul trebuie să ti-l ia un bărbat care te iubeste, Domnul Mircea Vajoga.

— Oh, mă iubeste? — se miră Ozana și Vajoga văzu cum, în zbaterea cenșie a secundei, se strămută diir ea, în spiritul lemnului, furia, gelozia, scrișnetul, disprețul, sfidarea, forța desfrîntă și terribila întindere-a așteptării albe și răbdătoare. Și pe deasupra a toate, moartea, și simți c-o va urma mereu, slugarnic, amecîți și tulburat de părul blond ca mustul mesteceilor luncind pe colinele toamnei și că va fi prada arîndnă nu la sôdul învingătorului, în cutusul trofeelor, ci de umbra armel, și nici de ea, ci mult mai scăzut, de curbură umbrei de la cureaua armel.

Domnul Pan Domnița se legănă pe sôduri, trainic în dumcății spinării și roști cu o forță impenetrabilă:

— Apropiati-vă, obraz lingă obraz.

Ozana izbucni în risul iepor, care-i vîntul de răsărit și apus al aventurii sau pulsația ei dogoritoare, iar Vajoga aplecă imediat timpla, surprins de tonul poncori și de vîntărea noaptea, tîșnind din trăsura la călășă în presia că nu-și umpluse niciodată burta pe saturate.

— Obraz lingă obraz, Vajoga și Ozana descoperiră în același timp că Domnul Pan Domnița avea și pantofii pictați, doi dragoni mîni pe singul, un buchet de flori albastre și un lemn pe dreptul, dar nu îndrăzniră să dea glas mirării.

— Închideți ochii și lăsați-vă gîndurile să zornăie în voia lor, să se amestece între ele, li sfătuî cu buzele uscate Domnul Pan Domnița. Stînd astfel, fiecare sorbitu cîtu-o gură de apă din limanul celuiilalt. Ești bună, domnișoară, să-mi spui ce gust are apa?

— Aș putea să jur că beau din Olt.
— Apa din Olt te umple de-o liniste împăcată. Dumneata, domnule Vajoga?

— Acesta se fof, stînjel, pentru că, bind, i se amărise cerul gurii.
— Apă sălcie, rosti el, greci, beîndrăznind să privească spre Ozana.

— Sălcie ca-n orele diminetii sau ale amiezii?
— Nu mă pricep la nuanțe.
— Poți să dai o mîna de ajutor, domnișoară?

— Sălcie ca-n orele diminetii.
— Perfect explicabil, fiindcă dumneata mai păstrezi în liman urmele frămîntării de azi dimineată, cînd mai era încă la mînașere și nu gaseai o formă potrivită pentru poezia Malei Portugal.

— O, Domnule Pan Domnița, zise Vajoga, mi-ar fi plăcut să veniți, iar, să nîngă și noi să vă primim cu luminări roșii înfipite-n zăpadă. Luminări roșii, piercîși în fructiere, zăpadă albinată.

— Dacă vrei, ne putem muta în tenebrele iernii.
— Brr! se scutură, scribos, cerșetorul, la o masă din colț, și sculpa apucată printre dîntii rupți. Sculpatul căzu lîngă lanuare Cășuneanu, ca un ultragiu adus mantalei eroului.

— Dobitoc tembel! îl injură filozoful, iar Blăză neagră, intrat în carnea unui chef bun, le striga prin geam trecătorilor: beți-vă apa din ceasuri, locuitori ai blăgoșovitul pămînt.

— Ce trei apăruseră pe neobservate și ocupau singura masă în formă de diligență (o fonteză a directorului lullian) și cînd închinată, trăsura vibra, tirînd în saș ecoul loviturilor de copită ai calilor de demult și un buibuit dogit, parc-ar fi străbătut poduri de lemn, iar în paharele lor duhneau vînturări dospite în mușgauri, străzile Brăilei lăseau din fagurii seci ai vecurilor, cădeau într-o rină cearînă și asfînjite, săli de bilard își căteau gura cu injurării, hamanelle se istoveau la pîndă sub balcoane obeze adăpostite dintr-o gîndire, încalierii balcanici și curve cu uremi învălîți în saluri de Ozanburg.

— Domnule Vajoga, zise Domnul Pan Domnița, figura îți arde degetele, stînge-o.

Vajoga vru să arunce mufel în frăpîier, dar sub mîna lui, tîșnind din adîncul tucii de pelin, se ivi un izvor. Doi bibani îi luară chistoșul și dispărură cu el.

— Bibani, zise Domnul Pan Domnița, fiindcă fumezi Mărășești; dacă fumei Kent îți lăuda dezugăstă prostii.

— Așteaptă să-ti vină rîndul.

— Domnul Pan Domnița introduse discret mîinile în buzunarele hainei de piele și scoase la iveală doi lezi minusculi. Unul era alb, albul meșanic al zăpezilor de Crăciun și sub bărbătețirna un cercel bobolat, celălalt era căstăluț ca lemnul de stejar uitat în deal de lîngă sobă și suferea, înconștient, de delirul grandorii, fiindcă să-mi muște nătrucuri și-și dezvelea împudic semnul bărbăției.

— Lepădați în țara pietrelor, se comportară opus și ciudat. Iedul castaniu ruse și frunză de pe o nuia de prin de marmură căzută la pămînt scurcî luna și-a mescese demis lîngă piciorul Domnului Pan Domnița, în vreme ce ledul alb prinse să ațereze prin restaurant. Depăna mărînt din picioare, evocînd parca rostogolirea unui bulgăre de zăpadă și pe unde pocneau copitele lui răsăreau fire de busuioic și amocuri de cimbru.

— Doamne, Dumnezeule, exclamă Ianuarie Cășuneanu, dezmetindu-se cel dîntii și trăgînd pe nări miresmele amare, toate aeste, Domnule Pan Domnița, le-ai adus de la zvelta inviere a lui Christos.

— Descense sabia de-o purta pe sub manta, o smide și teacă și-o infipse în pocea pînă la gară.

— Năstuscule, îi strigă iedului alb, mîlosti-veste-te de mine, tilharul mirsav și izbeste o dată cu copitele în mineral sabei, ca s-o sfîșie. Săptămîna trecută, am cîioprit cu ea o capă crănă, în lunca Siretului, pe țara bătrînă și neolitică ce sint, n-am înjunghiat-o, înmă săiat doar piciorule de diadăr și-am fugit să-i le due calde unei paceare.

— Codos smîntii, îl injură cerșetorul, cum te-ai mai tîrî-n lanturi prin mahala!

— De clipa aedunată albi îi crescură cornele și se îndrăgostî de Ozana. Începu să lăpăie în jurul ei, podind loc cu busuioic și ocoale de embru, dire de vis extatic, contururi prospete ale nebuniei tîner, căci aiit Ozana cit și Vajoga aveau involburări de amire, cu toate simțurile răvășite frenetic de vînturile răscurile și izbucnirile din dănuș ledului. Cîiopit cu secrete de cristal, mersul lui era precedat parca de o lupă a luminii pentru renașterea culorilor, pentru cercetarea obrășii lor sau pentru descoperirea unei lucrî natale a culorilor. În plan ascens miresmele și un abur de singurate, desperare și primărie.

Ozana se chină să-i taie călcă și să-l adune în brașeele ei, însă iedul se strecura viclean, ca și cum speranta lui era să fie mereu mai departe și să sîmponțescă un destin al surusului pe care nu o putea năru-ni altine.

— Gătită-ți e el, domnule Vajoga, ce sălbătic! Vreau să-l sărut pe bot și col țare de mîre. Celălalt e, cred, mai prietenos. Castaniule, nu ne faci o vizită?

— Prezent, răspunde cerșetorul.
— Trece lîngă pian și dansează. Dar mă lății de toate, urmă el, vreau ca jur-îmrejurat restaurantului să stea ploaia.

— Imediat pleacă se opri, iar în locul ei se așeză tăvarea. Sau poate visul se împlinise. Ochii tîrătoră — Ozana, Vajoga, cei trei din diligență și pianistul — erau largi și flămînzi și aprinși de dorința de-a privi în așii ochi flămînzi. Respirau cu tîtu, tîm și secuzit, numai zîpse veslele și sugestia lor, lînte de țarbă și imaginația trandafirilor, vrașă apelor gîrjînd și împinșit visul în mișcare ai tăcerii, iar tăcerea se zugrăvea pe sine și, vîșieria unde se păstrează: aerul înviind mereu mai albastru.

— Ua mîre intră pe usa dinorese bulevard, tirînd un colț de lăe-ăstîrse sub bot și dispără pe usa bucătăriei pierzînd ocol un val în care niste stînci fugăreau un cîrd de carai, iar ei toți continuau să rămîna neatenți fie și de-o rază de gînd în tiparele tăcerii, forme rigide pentru aiuatiul ei, emanînd la rîndu-le tăcere odihnită și dură amar. Pe urmă, zăpădă lăjerul Florii se lungeste și se infîng în pămînt și prinde rădăcina între două fire de ovăz sălbătic și că brazda grădini de piatră se îmbogățește și cu buchetul de flori albastre ce sprînjine somnul lăstunului, înăță gîtul ca o pierdere visată și scutură părul lung, aducîndu-l în dreptul ochilor plini de mîre, încredințată că-și găsi împlinit în două cozi și amestec în culori misterioase.

versivă — și fu străbătut de-o neliniște derutantă.

— Dar nu poate fi nimic adevărat, Domnule Pan Domnița.
— Depinde de unghiul din care privești.
— Nu știu.
— Oh, atunci...
— Si Vajoga nu mai spuse nimic... Era la marginea unde visul se instaură definitiv, impunător și abil, iar otrava lui, apropierea coplăriei, adormirea, moartea, transformarea oemșenilor în futuri risipi peste capole de biserică, răscurile de vînt, hîrînci cu tîmarioară uscată de lună, apucase totuși în zîngă sfîrcul de țîță al cosmarelor. „Trebuie mers pînă la capăt, își zise Vajoga, indiferent că la urmă von constata că ne-am împlinit așteptările — și trecu împreună cu celelali, din spațiu în timp, ca să la parie la fașă noțier și la călcăreț unu stiețe. Dar Tudor Bucăciță interveni stupid:

— Domnule Pan Domnița, marinarii ăia de la Olt de cristal... de ce mulgeau ei oile în tîlăngi?

— Nu erau marinarii.
— Doamne fereste, doar i-am văzut de-altece ori cu ochii mei. E o treabă împuțată să spuneti acum, că nu erau marinarii.
— Măsoară-ți vorbele, altfel renunț să-ți mai cîiopesc femeie.

Cerșetorul, speriat, se apropie și-l sărură mîre, colorații li se prîră ca lîngă mîna ce o cîine. Domnul Pan Domnița îl scărpină pe ceafa scortoașă, apoi, legănimd ușor piciorul sting, azvîrî în aer dragoni: zugrăvî pe botul pantofului, precum și lăstunul. Dragonii se încordară, cu ghearele scărpinînd, și căzură pe podele de piatră, unde se tăvălîră veseli, înclînd în firele de ovăz sălbătic încăpătate din marmură galbenă și, de aici, se năpustiră, sunînd din solzii roșcovani de crab brăni și sarpe fermeecat, pe perete și încremenărit deasupra usii, cu trupurile acurte într-o atitudine de veghe hîrdăie: lăstunul fulgera sub grîndă, sporînd, ferit, modulație veștii.

Pianistul, coborît dintr-o viltoare de amurg prevestind furtuna dădu cale deschisă unui șuvoi de scînteii: simți în mine diavolii?

Milogul, călcînd solzii, prinse să stoarcă de joc mîșcarea mai pusece ca heringii, cei-l vîncosec încoerme, vremea pelinului, mîroșea a tîntușoace și a zăvîntoare de tîmăie, se îndonău hermii; sperante și nicio-împlietre; zîmțetătoare de peste prînzînd plod și copii în vințurile de solzi; crabii, felinare; urdori; Domnul Pan Domnița strigînd explicativ:

— Totul și-a îndoi spinarea la vreme și în zîmțet zîmțetul meu. Și nu va mirăți, Prînzîi din cîna riuri care curg prin cîinci țări m-au înzestrat cu puteri teribile. E un dar umed și halucinant pe care mi-l fac o dată pe an, în zorii anului. Ziua de azi e întreaga în minile mei și-am hotărît ca toate tîlcurile întîmplărilor s-o la rezna și nici o întîmplare să nu fie desăvîșită. Acum, vă rog să-mi spuneți pe rînd ce cuvinte va umbli în clipa asta prin mînt.

Ianuarie Cășuneanu: — Cere-i, mă îndeamnă mîna, cere-i ceva. Și iaca ce zic: nora cerșetorului, care în mîm spre satul lui, să fete doi mîni și să-mi dea mie să fac cap de stîna în Balta Brăilei.

Cerșetorul: — Domnule Pan Domnița, mă dezgustă prostii.

— Așteaptă să-ti vină rîndul.

— Domnul Pan Domnița introduse discret mîinile în buzunarele hainei de piele și scoase la iveală doi lezi minusculi. Unul era alb, albul meșanic al zăpezilor de Crăciun și sub bărbătețirna un cercel bobolat, celălalt era căstăluț ca lemnul de stejar uitat în deal de lîngă sobă și suferea, înconștient, de delirul grandorii, fiindcă să-mi muște nătrucuri și-și dezvelea împudic semnul bărbăției.

— Lepădați în țara pietrelor, se comportară opus și ciudat. Iedul castaniu ruse și frunză de pe o nuia de prin de marmură căzută la pămînt scurcî luna și-a mescese demis lîngă piciorul Domnului Pan Domnița, în vreme ce ledul alb prinse să ațereze prin restaurant. Depăna mărînt din picioare, evocînd parca rostogolirea unui bulgăre de zăpadă și pe unde pocneau copitele lui răsăreau fire de busuioic și amocuri de cimbru.

— Doamne, Dumnezeule, exclamă Ianuarie Cășuneanu, dezmetindu-se cel dîntii și trăgînd pe nări miresmele amare, toate aeste, Domnule Pan Domnița, le-ai adus de la zvelta inviere a lui Christos.

— Descense sabia de-o purta pe sub manta, o smide și teacă și-o infipse în pocea pînă la gară.

— Năstuscule, îi strigă iedului alb, mîlosti-veste-te de mine, tilharul mirsav și izbeste o dată cu copitele în mineral sabei, ca s-o sfîșie. Săptămîna trecută, am cîioprit cu ea o capă crănă, în lunca Siretului, pe țara bătrînă și neolitică ce sint, n-am înjunghiat-o, înmă săiat doar piciorule de diadăr și-am fugit să-i le due calde unei paceare.

— Codos smîntii, îl injură cerșetorul, cum te-ai mai tîrî-n lanturi prin mahala!

— De clipa aedunată albi îi crescură cornele și se îndrăgostî de Ozana. Începu să lăpăie în jurul ei, podind loc cu busuioic și ocoale de embru, dire de vis extatic, contururi prospete ale nebuniei tîner, căci aiit Ozana cit și Vajoga aveau involburări de amire, cu toate simțurile răvășite frenetic de vînturile răscurile și izbucnirile din dănuș ledului. Cîiopit cu secrete de cristal, mersul lui era precedat parca de o lupă a luminii pentru renașterea culorilor, pentru cercetarea obrășii lor sau pentru descoperirea unei lucrî natale a culorilor. În plan ascens miresmele și un abur de singurate, desperare și primărie.

Ozana se chină să-i taie călcă și să-l adune în brașeele ei, însă iedul se strecura viclean, ca și cum speranta lui era să fie mereu mai departe și să sîmponțescă un destin al surusului pe care nu o putea năru-ni altine.

— Gătită-ți e el, domnule Vajoga, ce sălbătic! Vreau să-l sărut pe bot și col țare de mîre. Celălalt e, cred, mai prietenos. Castaniule, nu ne faci o vizită?

— Prezent, răspunde cerșetorul.
— Trece lîngă pian și dansează. Dar mă lății de toate, urmă el, vreau ca jur-îmrejurat restaurantului să stea ploaia.

— Imediat pleacă se opri, iar în locul ei se așeză tăvarea. Sau poate visul se împlinise. Ochii tîrătoră — Ozana, Vajoga, cei trei din diligență și pianistul — erau largi și flămînzi și aprinși de dorința de-a privi în așii ochi flămînzi. Respirau cu tîtu, tîm și secuzit, numai zîpse veslele și sugestia lor, lînte de țarbă și imaginația trandafirilor, vrașă apelor gîrjînd și împinșit visul în mișcare ai tăcerii, iar tăcerea se zugrăvea pe sine și, vîșieria unde se păstrează: aerul înviind mereu mai albastru.

— Ua mîre intră pe usa dinorese bulevard, tirînd un colț de lăe-ăstîrse sub bot și dispără pe usa bucătăriei pierzînd ocol un val în care niste stînci fugăreau un cîrd de carai, iar ei toți continuau să rămîna neatenți fie și de-o rază de gînd în tiparele tăcerii, forme rigide pentru aiuatiul ei, emanînd la rîndu-le tăcere odihnită și dură amar. Pe urmă, zăpădă lăjerul Florii se lungeste și se infîng în pămînt și prinde rădăcina între două fire de ovăz sălbătic și că brazda grădini de piatră se îmbogățește și cu buchetul de flori albastre ce sprînjine somnul lăstunului, înăță gîtul ca o pierdere visată și scutură părul lung, aducîndu-l în dreptul ochilor plini de mîre, încredințată că-și găsi împlinit în două cozi și amestec în culori misterioase.

— Ua mîre intră pe usa dinorese bulevard, tirînd un colț de lăe-ăstîrse sub bot și dispără pe usa bucătăriei pierzînd ocol un val în care niste stînci fugăreau un cîrd de carai, iar ei toți continuau să rămîna neatenți fie și de-o rază de gînd în tiparele tăcerii, forme rigide pentru aiuatiul ei, emanînd la rîndu-le tăcere odihnită și dură amar. Pe urmă, zăpădă lăjerul Florii se lungeste și se infîng în pămînt și prinde rădăcina între două fire de ovăz sălbătic și că brazda grădini de piatră se îmbogățește și cu buchetul de flori albastre ce sprînjine somnul lăstunului, înăță gîtul ca o pierdere visată și scutură părul lung, aducîndu-l în dreptul ochilor plini de mîre, încredințată că-și găsi împlinit în două cozi și amestec în culori misterioase.

— Ua mîre intră pe usa dinorese bulevard, tirînd un colț de lăe-ăstîrse sub bot și dispără pe usa bucătăriei pierzînd ocol un val în care niste stînci fugăreau un cîrd de carai, iar ei toți continuau să rămîna neatenți fie și de-o rază de gînd în tiparele tăcerii, forme rigide pentru aiuatiul ei, emanînd la rîndu-le tăcere odihnită și dură amar. Pe urmă, zăpădă lăjerul Florii se lungeste și se infîng în pămînt și prinde rădăcina între două fire de ovăz sălbătic și că brazda grădini de piatră se îmbogățește și cu buchetul de flori albastre ce sprînjine somnul lăstunului, înăță gîtul ca o pierdere visată și scutură părul lung, aducîndu-l în dreptul ochilor plini de mîre, încredințată că-și găsi împlinit în două cozi și amestec în culori misterioase.

— Ua mîre intră pe usa dinorese bulevard, tirînd un colț de lăe-ăstîrse sub bot și dispără pe usa bucătăriei pierzînd ocol un val în care niste stînci fugăreau un cîrd de carai, iar ei toți continuau să rămîna neatenți fie și de-o rază de gînd în tiparele tăcerii, forme rigide pentru aiuatiul ei, emanînd la rîndu-le tăcere odihnită și dură amar. Pe urmă, zăpădă lăjerul Florii se lungeste și se infîng în pămînt și prinde rădăcina între două fire de ovăz sălbătic și că brazda grădini de piatră se îmbogățește și cu buchetul de flori albastre ce sprînjine somnul lăstunului, înăță gîtul ca o pierdere visată și scutură părul lung, aducîndu-l în dreptul ochilor plini de mîre, încredințată că-și găsi împlinit în două cozi și amestec în culori misterioase.

— Ua mîre intră pe usa dinorese bulevard, tirînd un colț de lăe-ăstîrse sub bot și dispără pe usa bucătăriei pierzînd ocol un val în care niste stînci fugăreau un cîrd de carai, iar ei toți continuau să rămîna neatenți fie și de-o rază de gînd în tiparele tăcerii, forme rigide pentru aiuatiul ei, emanînd la rîndu-le tăcere odihnită și dură amar. Pe urmă, zăpădă lăjerul Florii se lungeste și se infîng în pămînt și prinde rădăcina între două fire de ovăz sălbătic și că brazda grădini de piatră se îmbogățește și cu buchetul de flori albastre ce sprînjine somnul lăstunului, înăță gîtul ca o pierdere visată și scutură părul lung, aducîndu-l în dreptul ochilor plini de mîre, încredințată că-și găsi împlinit în două cozi și amestec în culori misterioase.

— Ua mîre intră pe usa dinorese bulevard, tirînd un colț de lăe-ăstîrse sub bot și dispără pe usa bucătăriei pierzînd ocol un val în care niste stînci fugăreau un cîrd de carai, iar ei toți continuau să rămîna neatenți fie și de-o rază de gînd în tiparele tăcerii, forme rigide pentru aiuatiul ei, emanînd la rîndu-le tăcere odihnită și dură amar. Pe urmă, zăpădă lăjerul Florii se lungeste și se infîng în pămînt și prinde rădăcina între două fire de ovăz sălbătic și că brazda grădini de piatră se îmbogățește și cu buchetul de flori albastre ce sprînjine somnul lăstunului, înăță gîtul ca o pierdere visată și scutură părul lung, aducîndu-l în dreptul ochilor plini de mîre, încredințată că-și găsi împlinit în două cozi și amestec în culori misterioase.

— Ua mîre intră pe usa dinorese bulevard, tirînd un colț de lăe-ăstîrse sub bot și dispără pe usa bucătăriei pierzînd ocol un val în care niste stînci fugăreau un cîrd de carai, iar ei toți continuau să rămîna neatenți fie și de-o rază de gînd în tiparele tăcerii, forme rigide pentru aiuatiul ei, emanînd la rîndu-le tăcere odihnită și dură amar. Pe urmă, zăpădă lăjerul Florii se lungeste și se infîng în pămînt și prinde rădăcina între două fire de ovăz sălbătic și că brazda grădini de piatră se îmbogățește și cu buchetul de flori albastre ce sprînjine somnul lăstunului, înăță gîtul ca o pierdere visată și scutură părul lung, aducîndu-l în dreptul ochilor plini de mîre, încredințată că-și găsi împlinit în două cozi și amestec în culori misterioase.

— Ua mîre intră pe usa dinorese bulevard, tirînd un colț de lăe-ăstîrse sub bot și dispără pe usa bucătăriei pierzînd ocol un val în care niste stînci fugăreau un cîrd de carai, iar ei toți continuau să rămîna neatenți fie și de-o rază de gînd în tiparele tăcerii, forme rigide pentru aiuatiul ei, emanînd la rîndu-le tăcere odihnită și dură amar. Pe urmă, zăpădă lăjerul Florii se lungeste și se infîng în pămînt și prinde rădăcina între două fire de ovăz sălbătic și că brazda grădini de piatră se îmbogățește și cu buchetul de flori albastre ce sprînjine somnul lăstunului, înăță gîtul ca o pierdere visată și scutură părul lung, aducîndu-l în dreptul

Sonet de început

Lubirea este atotstăpînitoare,
E virf în dor și vis în rădăcină,
Chip nevăzut în chipul de lumină,
Precum tăcerea, mîngie și doare.

De vremi și legi mereu biruitoare,
Lubirea doar iubirii se închină,
Innobilind și stăpînind regiă,
Ca iarba, nesecatelor-i izvoare.

A duhului și-a trupului măsură,
Lubirea se-nveșmîntă în lubire :
Petală, ea, și veșnică armură.

Născîndu-se pentru întreaga fire,
În armonii cu legănare pură,
Lubirea-i viața fără de pierire.

I

Lubirea este atotstăpînitoare,
dominînd pe sînge, patimi și eresuri,
misterizînd la marile-ntesuri,
de chip interior dăltuitoare.

Ea mișcă munții, luminează-n soare
destelînd universale șesuri,
chemîndu-ne la cosmice culesuri
pe-nînderi nesfîrșit unduitoare.

Lubirea-i axul cerurilor toate,
jur împrejurul lumii cu lumi se-adună
în mari nuntiri cu muzici peste poate,

Ideii dansează, hărțile tună,
stele-n ghirlande leagănă-se roate
sub zodriile care le-nunună.

II

E virf în dor și vis în rădăcină
lubirea care neoprit creează,
ochi ai sfințirii în plăcerea trează,
mereu a fecundărilor pricină.

Cînd ierburile cu ea domol s-arată,
cînd amotîmpi semințelor veghează,
lubirea e adîncul ce visează
la taina care-o-nvăluie vergină.

Esențe sunt femeia și bărbatul
topîndu-se și singele țîpîndu-l :
un iad e dedesubt, deasupra saltul,

De patimi comea și de slavă gîndul,
fără de răgoș recucerind înaltul
cu trupul nostru trecător, plîpîndul.

III

Chip nevăzut în chipul de lumină,
lubirea arde și-ntrîne focul
în rug mocnînd, hrînînd perpetuu jocul,
cum Soarele pe-a timpului rețînă.

Acole în străfunduri, stea divină,
simțirilor le aurește locul,
cînd zodii foste-nmuguresc norocul
lubirea urcă-n calea sa destină.

(Voi, frumuseți, simțirilor solie,
cum așteptați implinitor sârutul
de trecere, poah cu apă vie -

Răstîrgerile aurînd trecutul :
izvor al devenirii, veșnicie,
stînd strălucire-n toate începutul !)

IV

Precum tăcerea, mîngie și doare,
vestită, ea, la propria-i putere,
în blînde chinuri înflorire-și cere
viu pătînd în ceas de sărbătoare.

La 'naltul drum și-a pus aripi să zboare,
s-mpartă lumii unica-i avere,
s-epîndă muzici legănate-n sferă,
lubirea, pururi tuturor datoare.

(Tu ești al ei, opusă-i umilința,
nesaț de cer topînd în sine prîpa :
fără sfială ingenunchi credința ;

Îți faci din ode Marea cu risipa
cînd cu un briu te-ncinge biruința
și veșnicești, cea trecătoare, clipa...)

TRIUMFUL IUBIRII

~ Coroană de sonete ~

S'amor non è, che dunque è quel ch'io sento ?
ma s'egli è amor, per Dio, che cosa e quale ?
Se bona, and'è l'effetto aspro mortale ?
se ria and'è sì dolce ogni tormento ?
S'ia mia voglia arda, and'è'l pianto e lamento ?
S'ia mal mio grado, il lamentar che vale ?

O viva morte, o diletta male,
come puoi tanto in me, s'io nol consento ?

.....
Petarca
(„Rime", Sonetul CXXXII, fragment)

V

De vremi și legi mereu biruitoare,
lubirea, steagul singură și-l poartă,
născînd chemări de dar în Marea Moartă,
cu sine implinindu-se-n alocare.

Căzură-mpărății pierind popoare,
cum stele-ou părăsînd cereasca hortă,
grăuri și țîmpi mărăși s-au stîns în soartă,
lubirea-i numai veșnic domnitoare.

(De vrei să fii a timpului podoabă,
de vrei în cînt eternul tău să suie,
adînc lubirii dăruie-te roabă -

Chiar și cu trupul răstîgnit și-n cuie,
cu sufletul esență într-o boabă,
vei nemuri, ca antică statuie...)

VI

Lubirea doar iubirii se închină,
deși adesea chipu-i stă pe cruce,
deși o sorb durenile năuce,
ea nu-și coboară frumusețea-n tină.

Ca valea de mirese-n pinza-i fină,
statura ei în iziră strălucă,
cum adevărul propriu-i răscruce,
cum purități în ploaia cristalină

Lubirea-i spre iubirea de idee
stăruitor în dezlegări savante,
vălurilor ca veșnicie maree -

(Tu urci mereu mirajul-acestei pană,
spîndic virf în căile lactee,
spre a intra în slova ei andante...)

VII

Innobilind și stăpînind regiă,
pe frumuseți de lumi nezăvărte,
la ochul care de lumină surte e,
lubirea na-i durenților strălucă.

E slova ei tăcută și senină,
văpăre-a pălimirilor trecute
cînd mai răsună-n sînge okăute
ce marea-a țîma, imbrățișare lină.

(De-or fi ca să te naști a murea oară,
asa-ți mensecă generoasă Parca :
să fii, tu, miez în a lubirii poră,

Furtunile nu-ți ocolăscă arca,
tăcerea tăcută să te deață,
să suferi, Dama, ca, oalivins, Petarca...)

VIII

Ca iarba, nesecatelor-i izvoare,
se-nvolbură și mersu-i nu opune ;
trecînd prin spornete cu ne-mânare,
urzîndu-se în propria-i vîltoare.

Veghează-n sine, pace și condoare,
ca sunetele așteptînd în stîmbe,
cu sufletul vibrînd a rugăcune,
lubirea e mereu năzuitoare.

Cum liniștește, ea, sbrînite vîmburi,
cum gheata împietirilor dezgheată
cu Rori, cum veselește vechi pămînturi

Cu zarea-i despîcînd tăceri și ceață,
miresme nis-pînd peste frămînturi
lubirea-i veșnic tamic îndrăzneată.

IX

A duhului și-a trupului măsură,
lubirea-i numai una și-implinită,
esența-n fibra fin alcătuită,
la fructul-virf privirea sa augură.

(Bărbatul și femeia se băură
de-a lung de vremi, durere aurită,
neinceta : chemîndu-se-n ispită
cu pași de iarba ori de piatră sură.

Cu nălucași și gingășii învinse
iță ea în raza cămii tale,
lubirea stă cu torțele-i nestînsă -)

Brav călător tinjînd umbroasa vale,
mereu soi fi cu-azururile-nînsă
spre vîntul încins în osanale.

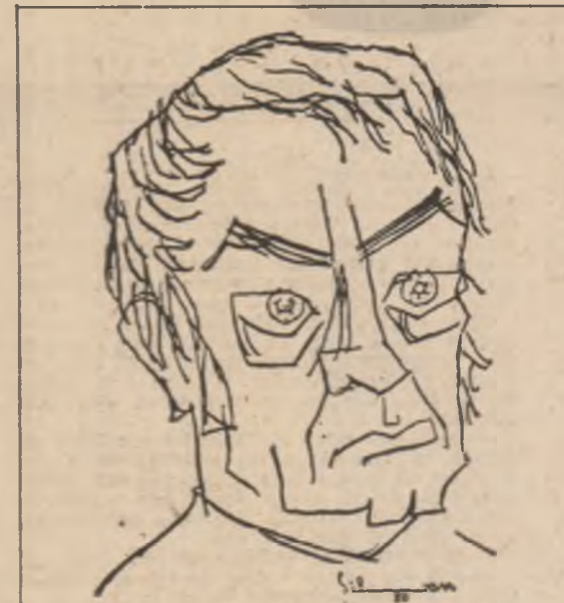
X

Lubirea se-nveșmîntă în lubire,
neaspînd în fînal ei fierbînte
dorințe pămîntesii ori zboruri sfințe,
mereu vislînd în lungă unduire.

(Chiar Regele a înălță-n psalme
tesînd coroană fruntea să-i aînte,
poet sublim și mirese-mă curvie
cu vin de odă în cereșă potîre)

La vîntul ei durerea lumii scade,
în pasu-i demă tăcerea noastră cîntă,
mîna sa aruncă-n ceruri spode,

Avesolomi se iau cu zei la trîntă,
erotic se-nveșmîntă în balade :
cu tot ce-i vîntă ea binecîntă L.

Desen de Silvan

radu cârnci

XI

Petală, ea, și veșnică armură,
legănător limbaj în desfăcure :
stea pentru om iar la jivini cărare,
o cîntă menestrelu cu sfință gură.

Din sine-i smulșă, se preschimbă-n ură
cu aripa-i insingerind o zăre
- troieni și greci în lungă înclăștare,
la veac destin făcîndu-se arsură -

(Ca floarea-n zori, cu rouat caliciu
sărută cer și lut în clipa blîndă,
ne-istovîndu-și trupul către viciu -

Eu sunt al ei, în taina ei crescîndă,
înfășurat în haina-i de supliciu :
Ca Nesus ard - sublima mea osîndă !)

XII

Născîndu-se pentru întreaga fire,
jur împrejur : monade în monade,
cresc energii și neființa scade
în drum piepîș mereu spre biruire.

Imbrățișări în regnuri, contopire
în largi efuvii tînuind izvoade,
e singele cascădă în cascade
cu-adîncul său marea în despletire.

S-aprînde suflet, sunet se desface
în vagi nuntiri cu auri de vise
la cerurile devenind sărace -

E piscul pisc, zăvoarele ucise
ca-n-r-un izvor gilgietor de pace
spre-amețitoare, stranii paradise...)

XIII

În armonii cu legănare pură,
esențializînd tăcerea bravă
a Muntelui cu miezu-n miez de lavă,
lubirea-i har în cuminecătura.

Departate de păcat ori impostură,
cînd pasu-i de-ncercare sau de slavă,
ochi de-nflorire-n mîngiere gravă -
cu zei la masă-i demna ei fătura.

Cădelnițări, iluminări ascete
în lupta cu-mboldirile viclene,
mori renunțări, fără de chip regrete

Și lacrima uscată între gene,
închise ale inelilor trompete
la singele purificat în vene...)

XIV

Lubirea-i viața fără de pierire,
prea-blîndă luminînd și prea-înalță :
Euridice sub cerească daltă
cu gingaș ton și aurînd subțire

Mireasă înspre gînduratul mire
în preajma lor un cearcăn se învoaltă
în dulci luciri de roze ce tresăită
cu frumuseți, etemă devenire.

(Eu știu : voi veți lubirea pămîntească
cu dăuire-n vina purpurie,
aice, Venus, Marea să-și zidească ;

Spre-a nu uita, spre a intra-n vecie
trăiți lubirea-n fibra ei cerească,
de neînvinș a timpului solie...)

Sonet final

Lubirea-i viața fără de pierire,
În armonii cu legănare pură :
Născîndu-se pentru întreaga fire

Petală, ea, și veșnică armură,
lubirea se-nveșmîntă în lubire :
A duhului și-a trupului măsură

Ca iarba, nesecatelor-i izvoare,
Innobilind și stăpînind regiă
lubirea doar iubirii se închină,
De vremi și legi mereu biruitoare

Precum tăcerea, mîngie și doare,
Chip nevăzut în chipul de lumină,
E virf în dor și vis în rădăcină,
lubirea este-atotstăpînitoare.

Sinaia, iama, 1979 - București, iama, 1983.

*) Din volumul Sonete, în curs de apariție
la Editura Cartea Românească.

poeme de mircea micu

Scrisoare de la mama

Am să merg la bloc, desigur,
dacă asta mi-a rămas.
Voi închide bine casa,
dar grădina cui o las ?
E frumos la voi acolo
în orașul Bucuresc.
O să mă deprînd cu gazul,
dar cu cine-o să vorbesc ?
E departe și mi-e frică
și eș plînge fără glas.
Voi închide bine ușa,
dar pisoiul cui îl las ?
Zici că n-am să mai tai lemne
fiindcă vă-ncălziți cu gaz.
Voi închide bine ușa,
dar durerea cui o las ?
Mi-am pus lucrurile toate,
geamantanul este plin.
Numai hainele de moarte
le-am lăsat la un vecin...

Despărțire de copilărie

Fieca noastră nu mîncă, fieca noastră
nu mai doarme,
de urît și de neliniștî mă trezesc înspăimîntat
și gîndesc ce fel de vorbe, care neștiute
arme
ar putea să mi-o întoarcă în imperiul ei
curat ?
Fieca noastră nu mai doarme și visează
ca sălbatic
și îl desenează tristă ca pe niște năluciri,
ca pe coama spulberată și cu ochii
cam apatici
trepidînd de nerăbdare pe picioarele subțiri.
Fieca noastră nu mîncă, de visare poate-i
este
dor nespuns, sau de o vorbă cu nuanțe moi,
de plus.
Am surprins-o ieri, pierdută, lingă picup
c-o poveste
mingiîndu-și în neștiere prăfuitele-i păpuși.
Fieca noastră nu mai doarme, somnul nu e
o ispită,
stă subțire la fereastră și privește undeva
într-o mută încordare trescînd neliniștită
precum păsările, toamna, înainte de-a pleca...

Sint risul

Cînd mă gîndesc cum o să plîngeți
la moartea mea,
m-apucă groaza.

Astfel, amin mereu
această sfință milă.
Sint risul care stă deasupra
cu ghiarele oscunse-n catifele.

Mă voi topi

M-a împușcat o frunză ca un glonte
și tot mai des visez că sint copii,
cînd cornul lunii în fereastră bont e
și bate disperat și inutil.

Septembrie, perfidul, e de vină
că-mi zvirle-n cer ca pe semînțe anii
și-mi scrie hărți uitate pe rețînă :
„O, Eloi, Eloi, iama sabahani !"

Se duce tot ce am avut odată :
talentul, anii, risul sănătos.
E foarte simplă nota mea de plată
și vă promit c-am să dispar frumos.

Am să mă pierd în pajști solitare
spre codrii vechi cu umbre vineții
într-o tăcere tainică în care
mă voi topi ca-n aerul dinții.

Cum să nu creadă mama ?

Cum să nu creadă mama în zăpadă
cînd e ninsoare-a fost viața ei
topîndu-se înfrîntă pe o spadă
ce-o țîn în frunte aburoșii miei.

Cum să nu creadă mama în ninsoare
cînd peste ea zăpezile s-au nins
cu o melancolie plutitoare
nimbîndu-i chipul tinăr și destins.

Cum să nu creadă mama în zăpadă
cînd ea a fost timonierul trist
ce și-a adus corabia în radă
și m-a mîțat să cred și să exist.

Cum să nu creadă mama în ninsoare
cînd trupul ei e ca un fulg ușor
țînut de amintiri omăgitoare
în pleoapa grea a ultimului nor.

Rișnița

Nimănu-i nu poate face rău
o rișniță de cafea.
Te macină, eventual, a doua oară
bob cu bob, fără să doară.
Și abia atunci îți dai seama
ce surub strîns are ea,
rișnița de cafea.

Limbajul poetic

Urmare din pag. 1

sunt sigur, vor rezista
vremilor. Unele dintre
ele au pătruns adînc
în conștiința naționa-
lă. Nu numai că sunt
căutate, epuzîndu-se
grabnic din librării,
dar recedite după ani
găsește aceeași aviden-
ță. S-a refăcut a tra-
diție cu adaosurile de
noutate ale vremii. eu,

poate, o mai atentă și
sinceră ascultare asu-
dra suspinului venînd
din adîncurile unui
popor ale întregii na-
țuri care tinjeste după
izbăvirea în Logosul
întrupat în istorie.
Nădărdim că vești
participa la acest co-
locviu, pregătîndu-
țemeinic din vreme,
prin presa noastră li-
terară, care sperăm să
ne ofere spațiu, să
inițieze dialoguri sau
mese rotunde asupra
poeziei dialoguri care
pot avea loc și la uni-
versitățile, în fața stu-
denților, în scoli în-
tre oameni ai munții,
în diferite localități
din țară.

petre got

Există un drum

Al vostru sint, al vostru -
îmi impart cu voi aerul,
îmi impart cu voi singele,
îmi impart cu voi timpul,
Piinea, lacrima, neliniștile,
O, cuvinte neîndurătoare, cuvinte -
Mai cred în flacăra voastră lăuntrică,
Mai cred în fluxul vostru salvator.
Lumea a ajuns la capăt ?
Sint că dincolo de acest zid bolnav,
Există un drum, există un drum.

Ritmul interior

Descifrezi drumuri -
Picioarele încep să vadă,
Distanțele se-nfășoară pe roți,
Dar greu e de spus, deocădată,
Dacă mașina este mașină,
Sau tu - în veșmint de sudoare.
Nu mai ascuți roua, de mult,
Aerul dintre litere te cheamă,
Prin nici un ungher nu găsești
Bucăți de timp.
Ritmul interior mai există ?...
Ți se pare că ploaia ce bate în geam
îți dactilografiază poemele noi,
Îți dactilografiază poemele noi.

Lumină ascunsă

Să cuprinzi izvorul la rădăcină,
Și să crezi în drumul ales,
Să-l cuprinzi cu amîndouă brațele,
Ca pe un snop de griu.
În el să-ți ogîndești clipa visată
Și să crezi în drumul ales.
Lanuri ale văzduhului, lanuri.
Între fulger și gînd -
Există mereu o lumină ascunsă,
Pe care o întîmpinăm cîntînd,
Pe care o întîmpinăm cîntînd.

Îmi port acum ființa

Malul dă mina celuilalt mal,
Riul are pentru o clipă
Cei scund.
Săritură în lungime
Din fier și beton
Comuniune între atunci și va fi.
Cineva spune că moartea este un dar,
O grădînă în toamnă cu nuc și castan.
Treceam pe aici cu privirea de frunză,

Treceam pe aici cu trupul de foc,
Îmi port acum ființa ca pe-o vioră de aer,
Îmi port acum ființa ca pe-o cruce -
Tu unde ești, femeia mea de vînt,
Tu unde ești ?
Glasurile văzduhului îmi limpezesc drumul
Mereu prelungindu-l, mereu prelungindu-l,
Glasurile văzduhului îmi înfrunzesc gîndul,
Îmi înfrunzesc gîndul.

Convalescență

Tu dai la o parte perdeaua și-mi spuți că
a nins,
Ca în poemul meu preferat ;
Pămîntul, pămîntul rănit
A fost și el bătăjdat.

Cum stau întins pe pat, mi se pare
Că sint oțezat în sicriu
Și că pe-o asemenea pură ninsoare
Mă vor duce la groapă, de viu.
Fulgii plutesc - gînduri triste,
Idealuri ce nu s-au intrupat ;
Tu dai la o parte perdeaua și-mi spuți că
a nins,

Ca în poemul meu preferat.

In memoriam

Lutu ! la lut s-a întors,
Lumina lumino și-o cere,
Orale - riu nesecat -
Curg spre mult rîvnita invidere.

Moartea este muzică neagră,
Este albă simfonie de crîni ;
Zadarnic sârutiț humă de gheață,
Zadarnic te zbați și suspini.

Purtăm în ființa noastră sfințit
Chiar din clipa cînd răsărim -
Sintem florile, sintem speranța,
În acest anotimp nesublim.

gabriela hurezean

Cu fața în soare

Această casă cu ochii ciripiți de somn zăbovind peste drum cu desăvârșire străină ar putea să ascundă în pintecul ei umbros simburile perfect, ideea pură de rădăcină.

Și iată, cum stăm strălîmpeziți, aici, sub arcadele zilei devastate de soare altfel ni se arată trecerea lumii și tot altfel ni se arată ceea ce știm și ceea ce doare.

De nimeni știut și de toți deopotrivă

Un bărbat plîngînd în Gara de Nord între chioscul cu crenvușți și cel cu ziare, bărbatul plîngînd în Gara de Nord, simfonica tristă în scrisorile de fiare.

Și plînge bărbatul și arde pe persoane frunzele toamnelor toate ce-au fost și-n fiptă onună tirizi megalofone că piesa e slabă, octorul e prost.

Cintec de leagăn

Hoi să încercăm să ieșim din curinte, fără prihană matricea să ne-o părăsim, dincolo de noi să ne fim mai aproape și dincolo de noi abia să ne descoperim.

altfel decît sintem printre lumina zilei rădăcini și altfel decît ne arată oglinda lumii ciobită și nea

mereu în preajmă și nicicînd adevărată. Hai, tine-mă strîns de mină acum urmează să trecem prin porți orbitoare, teamă nu-ți fie, dragostea mea, visul visat fără vise nu doare.

Despre timpul probabil

În labirintul de gheață miroase mistuitor a brad, a dumnezei de zăpădă și a binecuvîntare, mari candelabre se aprind ca-ntr-un joc de copii și unul de altul, precum copiii, ne bucurăm cu disperare.

Acum încearcă să te comparti firesc. Ridică-ți gulerul și viră-ți minile în buzunare, Ghemuiește-ți sufletul cu griji, respiră adînc și taci, drumul e atunecos și peste noapte va ninge din ce în ce mai tare.

Epitaf

Am ris opai și orbării au rodit baloane și păpuși flăcăuții am fost și nouă ne-am fost lumină în lumea durată de noi, ziditori nesupuși ca vrei fără margini și viață puțină.

Și-am ris și-am plîns și-am iubit fără milă și tot ce-am avut am lăsat pin-a nu fi murit Mareea Corte a Nebunilor deschisă la ultima fiică din care un ochi răzleț face cu ochiul. Sfirșit.

ioana dana nicolae

În grădina mea

În grădina mea toamna cade cu trup greu asmuindu-și singula. Ce poți vin în gura unei răni adînci cînd toate curintele se împerechează f. Altcineva în prăpădă spărit bate ca-n zile dinți își pune ghizdoul în spate nu-i nevoie să te lege la ochi se așează împrejurul tău și-o urmezi în toate părțile deodată.

Autoportret lingă fluviu

Eu lingă fluviu în privirile mele o imagine sapropesă imaginea unui sat printre dalturi îngropat în niseroare

vasile bardan

Cintec șoptit

code în marele somn în liniște vestida frantă tăcerea oncăru atom o să-i răspundă apele merg în genunchi clipela curg în fîntină timpul cu tine în brunchi trece de mină soarele moare încal copile cîntă curvintă acestui verde nucet ce te inundă

Două mări

ochii tăi ca două mări iubind scuturau inspuimate valuri sarea iubiri depunînd la fărîmul gurii mele cochilii sfeluite zile și ore râmure umbrite nisipurile clipelor genuni de materie deasupra haosul cosmic mugind ca o gură flămîndă insetată mereu flămîndă și insetată de ceilalți ochi care vin din marea cealaltă

Tablou anonim

ocean de lume anonimă pictată de un pictor anonim stiveche pinză prinsă în rama rotundă a cerului atîrnînd imponderabil al tăcerii pe cel mai abrupt perete al luminii

Venețiile

bibliotecă I nescufundator Veneții, pămînt și cer de temelie I.

florentin palaghia

O geană, o rană, o iubire...

O geană, letică pe un ochi ursuz, O iubire, o singură iubire, pîndind ocrătoare lacrima pitagoreică, ca o idilă filosofică, ca o chemare, ca o vedere întemeiată, s-a răsturnat în mirare. O rană, ca un ochi iscoditor, roșu de atita privire, pătîmas de atita dragoste, o rană de dragoste, o rană de soaptă solitară, în acest riu de sentimente, parca își spală, întoarse singurătate din coloaună. O iubire, o singură iubire, ca o pasăre creată în cintec, ca o pasăre cu aripi de cer, tapîndu-se în singurul ei zbor, descintec, așezată pe geană, plînge susoră, respirînd o toală și spălîndu-și dureroasă geană.

Opil precum...

Principese de mătase sorb ochiul luminii alungite peste orizontul păsării de soare într-o nedumerită roată de singurătate. Masca plătete în timpul răsunat pe genune. Vorbe de dulci amestecate în tinerete și lîna despre care nu mai stîm nimic se pierde în filmul mut al regretelor. O să stîm cum o fost primăvara curvintelor. O să deservim laurștii laguna de vise.

Vom fi pe lingă principesele iluziei primii cosmonauți fără decorație. Mă retrag în umbra mare a satului dăltînd la marginea lui o rotundă și copiii fiind încă precum eternitatea o să vărs o lacrimă de bucurie infimă.

Definiție provizorie

Speranță, fir de iarbă în desert, lîna trecere spre universul gizei, o neliniștită reptă înaintea de sfîrșit într-un imens sanatoriu de ape.

Speranță, o frunză în vîntul lui noiembrie, pagină scrisă cu arabescuri de cuvinte într-o epocă nesfirșit de cuvinte într-o blindă și determinată vecernie.

Speranță, ochi liliachiu de primăvară, tapîndu-se ca zăpada din munți viața mea, viața noastră cărunți, un fascicul de frumusețe hilară.

Speranța, curgătoare iarbă peste frunți, gol de pururi și adevăr de instincte, lagur din care se infruptă nebunii munți răsturnați de o vesnicie între cuvinte.

Speranța, eu și tu tineri pe aripi de dor ridicînd din adînc metereze de iarbă zbor năvalnic într-un aproape alt zbor, idiom încrustat pe obrazul ce se sfărîmă.

daniel corbu

Elegie

Cui vei mai surîde azi Frumusețe viemăis roade aripi păsării poezia e o desardine infîntă mai sus de inimă nu e decît frica (un joc care continuă pînă cînd unii se helbează în gingăveala altora) Interzi pagina încă o declarație de război încă o mie de morți în orientul apropiat cui vei mai surîde azi Frumusețe snobii compănă la licioșie a americă de vorbe goale ingenii au împințit stădoanele și poartă lungi discuții într-o limbă moartă unde într-un oraș din Moldova cineva stă oplecat asupra hîrtiei și plînge își ascunde fața între cuvinte își flutură deasupra minile reșii și plînge

Leții lungi despre mersul sufletului

Am început să fim tot mai singuri tot mai mult miinile inopertate prin căzi POEMELE NOASTRE INNEBUNESC VĂZIND CU OCHII

pe cînd noi nepăsători ne plîmbim viziunile prin piata Max Jacob pregăbim cruciada poezilor singuri

și plouă ploaia ne pătrunde în inimă iar noi plus loin plus loin mon frăre lecții lungi

despre mersul sufletului iar noi roși de sincope hăvuzuri otrăvuri multicolore

înhamoți la propriile poezii cu gîndurile fîntă la pretenul nostru (din copănie) bătrînu actor care ar fi înghibt o scenă de teatru cu Desdemona Hamlet

Isabela Othello Euridice și ploaie PLOAIA NE PATRUNDE ÎN INIMA

PE CIMPU DE LUPTĂ DOAR MOARTEA CUCEREȘTE STINDARDE

am început să fim tot mai singuri prietene noi demult am fi putut fi alții și astăzi (într-o cărburi din Albert Camus Frank O'Hara

Heidegger și Nichita Stănescu)

poate că nici n-am fi ieșit să întîmpinăm ocaastă

femeie coborînd nonșalant din tablourile lui Paul Klee

Sinteza prin virfuri

Activitatea de eseiist mai ales în domeniul culturilor sud-americane premerge într-un mod semnificativ activitatea de romancier modern și poate și pe aceea de poet a lui Francisc Păcurariu. Autorul, care publicase poezie imediat după război și încease prin două volume de dimensiuni mai reduse și calea criticii de artă, a beneficiat, prin biografie, de o neobișnuită ocazie care i-a marcat cariera literară: înțilnirea cu America Latină, prin activitatea de diplomat. Francisc Păcurariu nu era primul dintre scriitorii români intrați în diplomație dar se pare că dintre toți poate fi considerat acela care a făcut din diplomație un mod pentru creație.

Temelul acestei observații nu constă, ca în alte cazuri, în temele vieții diplomatice (fără un mediu care nu a fost tratat corespunzător în proza noastră, poate cu excepția lui Al. Duliu Zamfirescu și, astăzi, D. Trancă). Prin perioada lui „sud-americană” Francisc Păcurariu a stabilit ca eseiist și comparatist o punte solidă cu celelalte culturi îndepărtate geografic și în calitate de romancier s-ar putea spune că și-a descoperit vocația și stilul, amîndouă de factură barocă, modernă, urmînd sugestiile unor Asturias și Jorge Amado. În proza românească de azi Francisc Păcurariu detine locul modernului care nu a uitat tradiția. Dar și în eseiștii hotărîtoare se dovedește a fi componenta „latino-americană”. Într-o excelentă prefată la „Introducere în literatura Americii Latine” (1965) Miguel Angel Asturias scria despre Francisc Păcurariu că poate fi încadrat „în echipa eseiștilor noștri” (adică sud-americani) și continua cu observația că autorul „s-a ferit de gresalia de a aplica literaturii noastre o singură unitate de măsură”. Prefațatorul semnală, de asemenea, și inițierea completă în spiritualitatea geografiei pe care eseiștii o îndrăgise: prin călătorii, prin studiul etnologic, prin contacte umane. Într-adevăr, cunoașterea materiei impresionază dar înainte de a discuta calitățile propriu-zise de eseiist și comparatist ale lui Francisc Păcurariu ar trebui să desenăm pe cele de ordin cultural. Fără îndoielă că valoarea culturală a studiilor lui despre literatura sud-americană este foarte mare. Francisc Păcurariu este cel mai statornic și serios propagator al acestor literaturi în România, făcînd parte dintr-o pleiadă de mari ibero-americanologi ca Darie Novăceanu și Paul Al. Georgescu. Cele patru volume destinate popularizării și interpretării literaturilor și cele două, dedicate portretului etnologic mai larg, sînt veritabile „vademecum” pentru orice cercetător care informează, vehiculînd mai mult decît strictul necesar. Dar Francisc Păcurariu nu rămîne la dimensiunile unei popularizări chiar dacă foarte documentată, el întreprinde și cercetări de sinteză originale pe care studiosii sud-americani sau din alte culturi pot să înțeleagă în considerare (în acest sens, notăm că unul din eseuri, tradus în polonă, s-a bucurat de succes).

Putem să apreciem, deci, că prin eseuri, mai ales cu acelea pe teme literare, Francisc Păcurariu și-a creat o operă durabilă, rezistentă, și care alit ca valoare cit și ca dimensiuni nu este la noi de importanță medie. Autorul a oștit întotdeauna între sinteza culturală vastă dintr-o perspectivă istorică, și profilul unor scriitori memorabili, cărțile lui nu sînt niciodată o adunare a unor articole despre un scriitor sau altul și nici o colecție de fraze generale luate din rezerva culturală didactică. Prin profiluri pe cit posibil monografice autorul a dorit să ajungă la sinteză. Și a ajuns. „Introducere în literatura Americii Latine” (1965) are mai multe trăsăturile dicționarului cronologic, doct dar și accesibil. Francisc Păcurariu a schițat perioadele literaturilor sud-americane, de la cea precolumbiană (pe care ulterior o va populariza în România și cu prilejul unei „Antologii a literaturii precolumbiene” apărute în 1973), trecînd prin conchistă, iluminism, literatura revoluționară, romantismul, literatura gauchescă, realismul și modernismul dintre războaie și cel postbelic. Bibliografia este folosită prin citarea lui Guillermo de Torres, E. Anderson Imber și Pedro Henriquez Ureña, foarte bine. În aceeași categorie de sinteză poate fi încadrat și „Individualitatea literaturii latino-americane” (1973), care reprezintă suma eseiștilor lui Francisc Păcurariu dar care a fost mai puțin comentată decît o recomandăm notatutea ei la noi și valoarea intelectual-exegețică. De fapt, pînă la ea autorul scrisese și alte două cărți care o prefigurau. „Scriitorii latino-americani” (1966) monografiază pe întelesul unui public larg opera lui Netzualcovati, Juana Ines de la Cruz, José Hererra Gato, Ruben Darío, Asturias, autori din care foarte diferite după cum putem să observăm. Metoda ar putea fi considerată aici „sinteză prin virfuri” iar în ceea ce privește tabloul oferit el impresionează prin ascuțimea formulorilor prin care eseiștii pecețuiesc un scriitor. Deosebit de pătrunzătoare sînt și profilurile lui Virgiliu hispano-american contemporan” (1966), unde de la Herrera y Reissig și Chocano și pînă la Borges, Mallea, Carpentier și Sabato sînt descriși toți literarii sud-americani care în ultimul secol au dat lumii și popoarelor lor sunete originale. Într-o încheiere cu valoare de sinteză, la acest volum, Francisc Păcurariu încerca să explice originalitatea sud-americană în materie de literatură ajungînd la concluzia pe care o împărtășește și alți cercetători că ea ar consta în barocul curentelor și al genurilor, în cultism stilistic și în „aluvionarism” (termen folosit și de Arturo Usiar Pietri); de fapt, am putea spune noi, literaturile sud-americane cîștigă acolo unde aflîndu-se într-un inspirat dialog cu alte arii culturale știu să găsească la timp trăsătura care să le facă inconfundabile. Dacă la aceste titluri, pe teme literare, adăugăm și „Schite pentru un portret al Americii Latine” (1966) și „Nepoții șarpelui cu penă” (1967) am putea obține un profil care e mai complet bibliografic. Dar și în aceste prezentări jurnalistice ale vieții latino-americane autorul manifestă aceeași exactitate intelectuală și demnitate culturală: nimic nu e abordat întîmplător și nu e lăsat la voia capriciilor creației. Stilul calm și doct, inteligibil, bogăția informațiilor ca și un spirit ordonat care favorizează sinteza, sînt apreciable motive pentru a avea în Francisc Păcurariu un eseiist și un comparatist important. Două eseuri despre pictori (Petre Abru-dan și Raou Sorban) arată că autorul are o an-vergură spirituală deosebită și prin teme se simte solidă cu artele Transilvaniei lui natale.

Mihai Brumă

Repere de lectură

Urmare din pag. 7-8

Se vorbește despre „paznicul blond al ameteții”, însă: cifra cinci capătă o carnatie neobișnuită: „În cifra cinci somnambulii își pierd echilibrul dar somnul continuă indolentul ei” etc.

Pe Virgiliu Teodorescu îi-și poți imagina ca pe un mare voyorist. Fritura se deducează în vedere. Așezat în scaunul miraculos al miraculoasei mese de scris, orice îi oferă prilejul de a-și regăsi dispoziționalitatea genină de-a vedea inedit lucrurile. Căci pe acest poet lucrurile îl interesează în măsura în care și depășește modul plat de percepție, cunoștințele achiziționate despre un anumit fapt. Orice fapt ascunde în el însuși miraculosul. E destul ca imaginația sa mereu trează să audă, de exemplu, închinîndu-se capacul unei cutii pentru ca acest gest anodin să însemne o emblema a miraculosului (preceptul lui Breton despre miraculos e însușit creator): „Gestul tău cînd închizi capacele cutiilor / Lăsa în aer o bucată de cîmp / Lăsa în aer o perie quasi falică fulgîndu clapele de bitum / Pe care izbucnește la patru mini incolțirea” („Garofala convulsivă”).

Dacă s-ar realiza un clasament al poeziei române avînd drept criteriu puterea de germinare a imaginilor și plauzibilitatea lor imaginară (în

sensul cunoscutei formule a lui Reverdy) Virgiliu Teodorescu ar figura neîndoiș în frunte. Caracterul factice de realizare a imaginii în fraze Voronica ar fi cu siguranță depășit). Integra-tore, imaginea la Virgiliu Teodorescu se cheamă unele pe altele într-un virtje de corespondențe a căror logică e numai poetică: „Și pîrul tău îmi oferă foc rezemat de aceeași fereastră / Îmi oferă foc și îmi aprinde gura care arde încet toată noaptea”, sau: „Cînd încerci să o rupi de pe obrazul olimpic / Pielea întearpă ca o vitră” sau: „Rochia ta seamănă cu un cîine de vînațoare care aleargă prin oras”, sau: „Speranță să fi fost mai sîrman ca sobole de / Tablă zincată care își pierde căldura după un ceas”, sau: „Prăjina de rufe e un simplu fragment / dintr-un roman în fasciole” etc. Ca o posibilă lectură mă mărginesc să sugerez rezultatul interesant care s-ar putea obține în ceea ce privește imagismul poeziei lui Virgiliu Teodorescu prin raportarea la concluziile lui Gilbert Durand în ceea ce privește „regimul diurn al imaginariului”. Numai apelînd la repere de lectură adecvate poeziei acestui mare poet, se poate simpatiza cu o creație puternic originală, cu certitudinea că: „reduncate, nesfirșite ore / am strîbat o oceanul crucii și curmeziș” („Sub pleoape”).

Prof. univ. dr. doc. Constantin Ciopraga

Dulcea taină a confesiunii cromatice

Confesiunile plastice ale Elenei Sirbu se arează pe trei direcții de-finitorii. Contrar majorității pictori-riștorilor, orientate spre orizontul de intimitate al căminului, — de unde anume steroeștile natale. Un constant lirism al culorilor depune mărturie despre clipa — care trece, despre arborii ogîndiți în ape limpezi, despre depărtări invințid la reverie, — ta-bliourile sale vorbind de o puternică viață interioră. Caracterizînd-o cu un singur cu-rint, sub această înfățișare pictorială e mai puțin preocupată de reprezentări exacte sau de străluciri cromatice, cit de poezia prive-lijilor, de frumusețea din afară, strîns lega-tă de cea a sufletului.

La un limbaj mai variat al formelor avea să ajungă Elena Sirbu pornind de la suges-tiile măștilor de sorginte populară, de la constatarea că sub orice mască e ceva miste-rios, — motiv pentru care sîntem tentați să descoperim ce se află dincolo. S-a observat de mult că, sub raport simbolic, măștile cu funcție magică au cedat pasul celor cu funcție carnavalescă și grotescă, interesul mergînd spre sublinierea prin ris a unor particularități sufletești discutabile. Sufi-cient să ne spunem ce carieră europeană au

erut rechile mascherate medicale itahene, al căror model a fost sînt de ispititor. Mă-știle ceremoniale românești au îndrumat-o pe Elena Sirbu spre forme sistetice, spre topo-logic și studii de caracter. Galeria Elenei Sirbu se constituie într-o interesantă colec-ție de tipuri, tîcînd ca fantaroaul, clevetito-rul, fătarnicul, lingșitorul, increzulul, măr-ginitul, cărora li se adaugă figuri din serii iarsidite, să incute la meditație. Desenul în-crează printr-o ingenioasă caricatură, prin în-groșarea linilor, iar țaga picturală contribuie la puzătoare — reliefuri. Dincolo de jocul de clar și obscur, de remarcate un suport moral, — un ethos. Ridem și dezavum odată cu pictorița, ale cărei măști compun un micro-muzee satiric. „Prin nimic — scria Goethe — nu se caracterizează oamenii mai bine decît prin ceea ce ei pășesc că-i ridicol”.

În ipostaza de graficiană, lucrările Elenei Sirbu relevă o evidentă continuitate tema-tică cu măștile. De subliniat însă o mai evi-dentă orientare spre compoziție, pe de altă parte, expresivitatea desenului cîștigă prin reducia la esențe. În total, arte Elenei Sirbu, grațind între seninătate și grotesc, este o sinteză de realism și poezie, de con-templatie senină și ironie.

DANIEL TURCEA - inedit

Publicăm în acest număr al „Luceafărului” un poem inedit al genului delicat care a fost Daniel Turcea... Poemul ne-a fost dăruit de Ion Marin Tudose, căruia îi mulțumim cu tot sufletul... Cu acest prilej, îi rugăm pe acei care mai dețin poeme inedite de Daniel Turcea, să facă actul de generozitate de a ni le comunica, deoarece alcătuim o ediție definitivă de poeme Daniel Turcea...

Cezar Ivănescu

Menuet

Lui Ion Marin Tudose

gindacii au umplut universul
și irișii
nimic nu mai putem tăinui
o, nopți,
miez de noapte al pietrii,
al solzilor
contemplând
eram prințul și Săliile nașterea, mi
și prin larg deschise Ferestre, tentacule
o blind și pufos serpuind
vor să oprească în patima
unei singure vieți
ștrangulind
acest vis numai pași prin Ivoriu
prin Sulf prin Țara Amibă
prin nirvana lodurii
ce a-n
locuit
candelabre de creier
ce prin cili atingind lumina
prăpăstii de Medium ce au
a ne spune să-ncepem în Ieri

incet incet amintind
plete lungi plete lungi existența
Acestui
ce a-n
locuit
latența lui-n finit
providența
lodurii
— dans osmotic al bacantelor urli —

o sală e Plumb
o sală e Ușe
o sală sinti Pleoapele, tu
poți opri triumfală
acest dans al Logicii
nu
aș mai pleca spre doar Oaza
splendorii de Aer a Lunii
Minerale
din Nopțile, unii
zic
a fi fărâșat, extaza
privirii ascultându-și păunii
ci
aș rămâne în Unghii, în Gene
în Porii
în Geometria

ființei tale, Maria
și totuși neatingându-te
cu erezia de totuși
a lacului lacăt

Ascunde-te
tu, blondă
sub Pleoapele tale e cald, știu
sub Genunchii
tăi-n amurg și tirziu
seara-n petalele frunții
mai cred
că prințul
uliu
sala-ți
intreg
corpul tău vag locuind
în planuri de Aer o va ucide
ca în
orbitele vide
ale tale, plingind
ei
să reanunțe

desigur
a opta-sală salva
sau a noua
desigur

dar atia frig-nprejurul
tău
Lady Madona
incit eu, prin luminări, ful condurul
ce prin singele-i aer augural
tău devenind, locuindu-ți
visele cărnii
murii
și
doar coastele-ți vor auzi
Pași prin săliile mii
cătind singura Ușe
pentru care risipită cenușe
li sinti păsările Unghii
Amintirile lupi
bolile răstignirii, lentilele

valeria deleanu

Marină

Ajung la țărni și deodată valuri
imi spală prăfuitele clipe
Nemărginirea imblinzeste timpul...
drumuri blinde din adincuri
răspund rugămintilor mele
— O, nu porni, șoptește profetul
lulul tău întregește pământul
Marea e numai momeală
se zbate-n trupul tău primordial...
O, nu porni, șoptește profetul
indură această tentație,
orizontal înforat de ochii tăi...
poate ai timp să-ți pregătești alt mal...

Poem

Imi șoptea cu glasul tinăr
sau cu iorbă imi șoptea...
Se uita în ochii mei
și cu frunze mă privea.
El mă plînge, el mă plînge
și fusesem fericiți...
Nu se satură, mă plînge
și-mi miroase foto, părul,
cu trei fluturi osteniți.

Chipul cu ochi mari de zeu

Îngăduința oglinzii mă strecoară-n
palatele ei
frumos mirosind a tei,
să vind indulgențe dintr-o noapte
să sufăr de polta stărilor coapte...
Oglinzi-ți dar pantru El.
Invoiața a fost încheiată.
Inteneric nu există.
Îngeri de rici un fel...
doar chipul cu ochi mari de zeu,
doar Kamadeva cu miini fragile de cristal
doar refugiu însemnat cu arcu
doar desparerea vreunui mal.

Valurile Dunării

De propriul vis te apropii
În albe Duminiți pline de dropi
Țărni istoric îți aprinde luminile,
și tu visești pe treptă albastre.
Tineresc cetăților plonșează printre astra
pentru o muzică de promenadă.
Bați la porți, se deschide o autostradă
îți auziși lopețile și te încumești iar.
O lună festivă, ceruri puse pe rodire
coboară-n apele tale, sulferi de cleștar.
De propriul vis te apropii
ca de o deltă, în albe Duminiți, pline
de dropi.

petru n. popescu

Neliniștea

Am prins neliniștea
Cu ochii fosforescenți,
Am asindit-o
Și am aruncat-o în Marea Moartă,
Să piară-n vecii vecilor
În absul uitării...
Dar apa salmăstră a ridicat-o la suprafață
Și de atunci plutește ca un lotus
Pe transparența verde a existenței noastre.

Poetul

Cu aura-n expansiune,
În flăcări turcoaz și oranj,
Străluminind Universul,
Udă galaxiile iubirii
Cu lacrimi de singe...
Iar inima se frîntă,
Euharistic vitală,
E seismograf al neliniștii universale...
Și în sufletul său mare
Nu-și găsește alinare,
La fel ca opa din mare.

marian bodea

Despre uimirea ironiei

Știați că am fost inventat de natură
ca să o contrazicem fiindcă dacă
Cineva mai are puterea să strige ajutor
înseamnă că încă nu are nevoie de el
Pentru că și detectorul de minciuni
a fost inventat de-un mincinos
și cel mai frumos portret este portretul-robot
Știați că dacă ești singur într-o noapte

buna-vestire poate fi adusă de-o muscă
și dacă umbra unei femei miroase umbra
unui crin
Singularul semn divin este semnul mirării ?!

Copii știați că Armstrong este primul
terestru-extraterestru
care putea să scrie poezia Clar de Terra
ori putea să refuze să se mai întoarcă
pentru a fi poreclit Omul din Lună
dar s-a inventat poezia injectabilă
și sîntem inconjurați de amprente
ca niște biete furtuni

și de-o lipsă de amprenta
ca niște odioase crime
Știați că de cite ori schimbă metoda
de preparare
oului i se schimbă și gustul
Fiindcă secretele transpiră
Dar nu putem calcula încă aria cercului
vicios ?!

Copii știați că magnetofonul stă toată
ziua la televizor
aspiratorul vorbește la telefon cu radioul
și frigiderul se sărută cu radiatorul
Da ardeți siguranțele cînd plăcați
Pentru că nu cuvintele numesc lucrurile ei
le enumeră doar și se poate
obține un efect simulindu-i-se o cauză
Adică dacă nu ai automobil desenează-ți
unul

Oricum am ajuns un Aparat în mina
aparator
De cînd am învățat piatra să lovească
Jucăriile se întorc la bătrînețe cu cheia
Fiindcă minciunile naturii sînt reale
Și dorul este doar o tele-lubire
Știați că poți să bagi mina-n foc pentru
un prieten
și el să te-ntrebe cînd îi aduci castanele ?!

george geacăr

ars poetica

între spiritalul unui poem
și titlul poemului ardește
poetul poate contracta o boală incurabilă

sau poate găsi
într-un spațiu banal, o pașă
eventual cu un rim, un leac miorant
despre care nu crede
că ar trebui să scrie un poem

lucrul acela miorant
scapă precum un bob de griu norocos
dintre două pietre de moară

cintec de stea căzătoare

unde se înfiripă cuvîntul
trebuie să fie un izvor subțire de singe
așa imi inchipui că este

cuvintele ce nu se pot rosti
de greutatea nerostirii se comprimă
se pardosește sufletul cu dale de cristal

cuvîntul nerostit e o lentilă
care aduce moartea mai aproape

toi singelui coaja, și curge,
plutește singele pe ape

Binefacere

Cu rîmă își ofia rostul printre cei mici,
puțin important, muncea în rînd cu cei mici, să
fie mic. Apoi se înălța, apoi cobora, steaua
din ochi n-o pierdea; era el, era un altul.

Astfel în zăcere lină se afla, în putrefacție
pură, nu cunoșteam desfătările plictisului căci
descătușat eram de mirosul podoabelor rare,
dar eram părăsit în drumuri rele, nedemne
odeseori. De moarte bună nu știu să fi murit

neiertători

geam obștesc
viața alcătuită mea
praful cosmic de zi cu zi
transformă sursul meu în grimasă
fotografii vechi, fotografii de copil
așierătorii ochii mei, ochii mei

petru aruștei

vreodată și iată-mă, iată acum: mor prin za-
cere lină, în așteptarea nu știu cărui Cuvînt.
Ce vrei, întotdeauna am fost sensibil — sen-
sibil la suferințele celui tîrit prin Șanțul Co-
mun.

Ce vrei, cu îngăduința mea zidurile se în-
groașă de jur-împrejur.

Ce vrei, ochii mei privind vîd o Apariție de
Groză: această Apariție de Groză.
Am ajuns să trăiesc în Șanțul Comun, am
ajuns să mă desfac în bucăți: hopitul pleacă
la lupte grele să constemeze lumea cu arme
depășite pe cînt celălalt, ce zeu își zice, ră-
mine la o altă de amoră datorie: să se auto-
demaște, să se autocalomnieze.

Și iată-l, iată acum: se ofilește pe rug, co-
pleșit tocmai el, zău, de Marea Milă Univer-
sală, își pune bine la adăpost viața lăuntrică
opunîndu-i un Nu hotărît vieții lăuntrice.

Acolo în Șanțul Comun, din cite s-ar mai fi
putut face totul s-ar fi numit tot nimic.
Se străduia să-și îmbogățească mimica, de-
venea un bun mesager al neantului incit alia
Adevărul Tot sau o Parte din Adevăr;
Se smulgea cutremurat de atîta oroare, ilu-
minat, cu chipul transformat cînd în bine, cînd
în rău, plutea către înjghebarea altei vieți în
altă casă, spre Undeva, spre nici bine — nici
rău;

Supraviețuirea cu elan, neumbrit de ve-
sela-ntristare de altădată, cînd a fost surprins
cum poate fi mai rău: încîrîndu-și mai întîi
viața, apoi opera.
Nu are cum să-i fie bine.

Nuși Tulliu — un elegiac de la Pind

q uasi-necunoscut nu numai publicului larg ci și istoriei noastre literare, remarcabilul poet armean Nuși Tulliu (1872—1941), pe nedrept ignorat, ase-menea majorității congenerilor săi alături de care se afla în primele rînduri ale unei ample mișcări culturale, merită, cred, o soartă mai puțin îngrădă. Nereceptat, ca mulți alți autori dialectali din varii motive, unele obiective, cel mai dotat liric armean — considerat astfel de un specialist în materie cum a fost Tache Papahagi ce se inscrie în aria, deloc ermetică pentru un cercetător, a unei specificități de spirit separată de o mileniu de trunchiul daco-român, dar nediferențiată ca structură, în datele ei fundamentale, de acesta și, în consecință, accesibile, chiar și unui nespecialist. O justă apreciere a unui poet ca Nuși Tulliu, liric din stîrpea lui Goga, Șt. O. Iosif (nu numai spiri-tual ci și etnic) dar și a postcoșbucienilor minori, depinde totuși, în mare măsură, de situația favorabilă în contextul social-istoric cit și în cel al psihologiei colective, caracte-rizate, în perioada activității poetului, de do-minante clare. Iată deci că dacă apropierea de o întreagă literatură, nu numai de scri-torul aici prezentat, este facilitată de corespon-dențe conștitoare (etnice, lingvistice, morale etc.), adîncirea acestei apropieri este condi-tionată de situația în cadrul material al acest-ului univers artistic, de aprofundarea eviden-țelor. Căci, de asemenea, dacă poezia în dia-lect armean atrage prin izbitorul ei înrudire cu cea scrisă, într-o anume epocă, în limba literară — mă refer, desigur, la tradiția poe-ziei armeană —, înțelegerea ei presupune dețasarea unor trăsături distinctive, în fapt, specificul ei. Un specific ce demonstrează că integrarea literaturii armeană în cea română nu este nici pe departe o „afiliere” artificială — influențele ultimei asupra celei dintîi fiind considerabile, după cum și aportul oamenilor de cultură de origine armeană la spiritualitatea românească nord-danubiană fiind apreciabil — și ilustrarea unui firesc și frater raport de originalitate, la personalitatea literaturii româ-ne, o chestiune de bun-simț în ultimă analiză. Tocmai în sorjînul unei lucide considerări a producțiilor literare în dialect, Tache Papahagi, cel care-l publică pe Nuși Tulliu în a sa „An-tologie armeană” (1922) și în volumul „Poe-zii” în „Biblioteca Națională a Aromânilor”, 1926) e îndreptățit să scrie: „(...) numai o cri-tică identificată cu complexul fondului psihic al entității armean (sic!) și bună cunoșcă-toare a dialectului poate fixa valoarea esteti-co-literară — evident, locală — a literaturii armeană, mai ales că toți scriitorii armeni, în opera lor dialectală, s-au inspirat aproape exclusiv din fondul etnic specific armean” (prefață la vol. lui Nuși Tulliu, „Poezii”, p. IX). Aplicabilă la o întreagă serie de autori, aserțiu-neea este valabilă și în cazul lui Nuși Tulliu, poet ale cărui texte atrag spontan, fie și pe un neinițiat, dar a căror integrală înțelegere presupune totuși o inițiere. În ambele situații, cu atît mai mult în ultima, satisfacție este-tice nu se refuză, ci, dimpotrivă, ele există și depinde numai de „gustul” criticului să le releve la realele lor dimensiuni. Gustul critic și rigorilor proprii actului de interpretare în sine, menite să temperze comentariul exultativ pur culturalist, trebuie să le corespundă însă o deplină stăpînire a relațiilor extratextu-ale ale operei poetice, în cazul poeziei lui Nuși Tulliu verificîndu-se rezultatele la care au ajuns cercetătorii arhepologice imaginarul lui poetic: aflat sub tutela complexului miti-co-psihologic colectiv, imaginarul poetic al lui Nuși Tulliu va reflecta cu fidelitate tiparele arhepale ale unui univers material și spiri-tual arhic aflat în plină dezagregare. Iată de ce poezia lui Nuși Tulliu, deși, în esență, este vitală și spune — într-un registru unic al afec-telor, cel al regretului și lamentației, fiecare text nefiind altceva decît fragment dîntro- o inepuizabilă elegie. Descompunerea contemporană poeziei la universului de care vorbește, diferen-țierea vechii civilizații pastorale de embleme noi, violente, de manifestare a istoriei dîntro- o cronice astăzi, dar cu totul onorabile la vremea respectivă, alături de primele producții ale lui Șt. O. Iosif, pentru a nu mai vorbi de poezia semănătoristă (și nu numai ea) practică în epocă, poezie cu care lirica armeană are numeroase contingențe.

Reviste ca „Lilicea Pindului”, „Lumina”, „Frății-i-a”, „Ecolul Macedoniei”, „Graiu bun” s.a. publică în ultimii ani ai secolului trecut și în primele decenii ale acestui veac versu-rile lui Nuși Tulliu, desuete și complet ana-ronice astăzi, dar cu totul onorabile la vremea respectivă, alături de primele producții ale lui Șt. O. Iosif, pentru a nu mai vorbi de poezia semănătoristă (și nu numai ea) practică în epocă, poezie cu care lirica armeană are numeroase contingențe.

Mai puțin în textele epice („Jeacă”, „Nicu Ceara”, „Orsa”, „Di la vatră”, „Marușă”), dar cu precădere în cele concentrate, lirice, confes-ive, în doinele pastorale sau în fragmentele erotice dialogate, de o indelicată ingenuitate, poetul atinge virtuozității formale atunci cînd umbra protectoră a lui Coșbuc plonșează fertil asupra meditației: „Ah! te au mușă-i seara, ma cit in'-i pare-amară / Nigrita l'ei dul-țame di lună hrusită! / Ascultu pitruicel' la ce inima jilită / Și moartă-n'i pare cînda lu-ța primăveară. — / Iu easte Armănamea?... Te plîndzi, o fluiară? / „Seară”. Natura in-conjurătoare a Avdăiei natale surprinsă la o oră nocturnă, este evocată într-o tonalitate si-milară: „Jilos tu munte bate / Cavalu di cu seară; / Jilos la stane plîndze / Și-un cântic di fluiară. /.../ Diparte treate luna / Sirlină și mușeală; / Toți munții scîntil'iază / Sun mîndă-a Iel eurată”. („Nopți di veară”). În poemul „Aușlu” („Bătrînu”), talentul me-tretistic stimulat de autentica vibrație afectivă în actul rememorării este generator de per-formanțe apropiate de lirica portretelor nos-talgice a lui Goga: „N'i vedu și azi auzlu cu pîmberea năcîl'iată / Cum stă nînga cupie, căciula la'năparte; / Clubchea tru silașe, tîmberea arucată / Pri-anumiri'î te-avură di-ahante neuri parte... / N'i vedu tru-analut multe cupia cum adună / Și-avdu și-astăzi cînda cum clopute asună”.

Nu am dat transunerile în limba literară a acestor scurte citate tocmai pentru a nu al-tera farmecul poeziei, strîns legat de magia limbajului. De altminteri ușor de descifrat, chiar și în epoca poeziei concrete și a liberti-najului formal, textele lui Nuși Tulliu își vor conserva parfumul de suavă elegie atît timp cît vom aprecia acea zonă a literaturii române în perimetrul căreia Nuși Tulliu își aduce aportul propriu personalității: Coșbuc, Goga, Șt. O. Iosif.

Cristian Moraru

CUMPĂNĂ

Fumătorul

Un om trece noaptea Dunărea cu o țigară
aprinșă-nrînd dîntîi.
Cu pieptul rece înoată fără grabă în
noaptea fierbinte.
Își mișcă brațele încet înăuntru apei,
caută ceva
fără zgomot să nu-și stropască țigara
care îi arde gîtul. Calcă treptele apei și
nu urcă, nu sude.
Jarul țigării zgîrie întinericul.
Pînă dîncolo nu mai e mult — se va
sînge țigara ?
Dacă nu poate spune o vorbă pare că nu
gîndește nimic.
Dîncolo îl așteaptă matul de dîncolo.

George Alboiu

MIHAIL SADOVEANU

XIV

Cum tot Gheorghe Macovei zicea...

erau la decizia de a ingerau la decizia de a ingerau...

— Părinte mitropolit Veniamine, strigă Necchifor...

— Cum te cheamă, creștine? — Necchifor, înalt prea sfinte...

— Acolo-i mort, înalt prea sfinte, și așteaptă...

Nu mai că insinuarea tonalității hazlii-grotesci...

— Bădiță lăncule, zice Necchifor, de acum...

Bădiță lăncu nu răspunde. Necchifor îl trage...

De atunci să ai acea crucea asta a hoțului și...

Cum este de așteptat, și de data aceasta...

De altminteri, fiind cit se poate de atenți...

Nicolae Ciobanu

O istorie in imagini a literaturii române contemporane

Văzută de Ion Cucu

Mircea Tomuș, recent aniversat la Sibiu de colegii lui

Portretul romancierului la 50 de ani: Nicolae Breban

O galerie de Luciferiști: Nicolae Ciobanu, Nicolae Dragoș și Gelu Stoicescu la sărbătorirea celor 25 de ani de corectură la revista „Luciferul” al celui din urmă.

Poezia locurilor natale

Urmare din pag. 1

Timisoara elaborează o poezie legată prin conținutul ei ideologic de prezent, o poezie care...

PSEUDO-CULTURA PE UNDE SCURTE (LI)

Metoda catalogărilor obsesive

propagarea de teze subversive de retrăzirea și generatoare de anxietate, nu s-ar putea produce totuși fără invenția unei metode specifice...

S-ar putea face, în privința aceasta, câteva observații care limpezesc chestiunea. Mai întâi, o asemenea discriminare netă nu poate fi...

Albastru de ger

Urmare din pag. a 5-a

pomenit cu ei la usă, nu răvășiți, a fi răvășit înseamnă, totuși, a spera, ci tuteții de-o noapte...

— Văzută de Ion Cucu, spuse Vajoga, dar e mult mai umilă, cu mult mai umilă decât credeam...

— Părăsind solemnitatea muniilor, suietul brazilor, cureniții durii și riguroși ai grotelor, austrul cristalin...

Lingă lanca-să! Al ajunse rîndul pe filozoful lansare Cașuneanu să mîncuie și el un castel...

Printre enigme și tentații

Urmare din pag. 1

încheșă din ele imaginea unui romancier total în care să poată fi recunoscut alior...

Roman baroc, aglomerat ca un tren de vacanță, Tentația are totuși două alături sigure. Primul dintre ele este dezvoltarea stilistică...

șeu serpi adormiți prin descintec. „Palpe plus patru, mormură Vajoga, palpe plus patru, Fericea sau Moartea...”

— Da, o să crape sfîc. — Atunci se rupse pragul camerei de deasupra restaurantului Lotca și din sudorele rupturii se ivi a douăzeci și șase.

— De adierea ei, îmi pare rău c-am mînit. Dar n-am făcut-că ca să te omeri. Mi-a fost frică.

Tatăl meu, Domnul Pan Domnița și frații mei, Ozana și Bluză neagră...

ificarea că printr-o răsturnare a situațiilor fatale în luptele în fond pe tînărul Avram Bădălu, autorul de romane se asemăna...

PSEUDO-CULTURA PE UNDE SCURTE (LI)

Metoda catalogărilor obsesive

aproape în fiecare emisiune „sub-dezvoltare”, așa că nu mai trebuie să citez. „Sub-dezvoltare”...

Artur Silvestri
„Unde scurte”, Paris, 1978, nr. 113-114.
„Unde scurte”, Paris, 1978, nr. 113.
„Histoire des litteratures”, Pleiade, vol. II, 1956, p. 1394.
„Rumänien”, Vandenhoeck and Ruprecht, Göttingen, 1977, p. 527.
„Fimite”, 21 martie 1976.
„Instituție tovarășului Hitler”, Ion Dumitru Verlag, 1982, p. 36.

